ROMUDEENƆ

Baade píngi nɛ́ durunkɛrimɛ 1:1-3:20
Lán Luda è tó yã bɔńyo nna nà 3:21-4:25
Kuuna gbɛ̃ dufunɔ ũ Kirisi guu 5:1-8:39
Yã kɛ̀ Ludaa e wɛtɛɛ Isarailinɔ musu 9:1-11:36
Yesudeenɔ yãkɛna 12:1-15:13
Pɔlu ìkpammana 15:14-16:27

Pɔlu ìkpana Romudeenɔa

1 Mamɔma Pɔlu, Kirisi Yesu zɔ̀bleri, Luda ma sisi
à ma diɛ a zɛ̀ri ũ, baaru nnaa 2 kɛ̀ à gĩakɛ à à lɛ́ gbɛ̀
a annabinɔnɛ aɔ̃ kɛ̃̀ à yãn kpàri ũ. 3-4 À Nɛ́ Yesu
Kirisi wa Dii yãn baaru nnaa pì ũ. À gbɛ̃nteekɛɛ
guu à bɔ̀ Dauda borii guumɛ. À ludaninikɛɛ guu
à fɛɛna gaan ɔ̀dɔawe kɔ̃n gbãaao kɛ̀ Luda Nɛ́n à ũ.
5 Kirisi ma gba zɛ́ màgɔ̃ dɛ a zɛ̀ri ũ bori píngine, lɛ aɔ̃
e wà à náanɛ kɛ aɔ̃ gɔ̃ à yãmarinɔ ũ lɛ à tɔ́ bɔ. 6 Á kú
gbɛ̃ kɛ̀ Yesu Kirisi ń sísi à ń sɛ́nɔ tɛ́ se. 7 Ma takada
kɛ̀kii kɛ̃are, a Romudee kɛ̀ Ludaa yeazi à a sisi a gɔ̃
à gbɛ̃nɔ ũ píngi. Luda wa De kɔ̃n Dii Yesu Kirisio
gbɛ̃kɛɛ kɛare à a gba aafia.

8 Káaku gĩa ma Luda sáabu kɛ̀ Yesu Kirisi gãzĩ a
píngi yã musu, kɛ̀ a ludanaanɛkɛna dà andunala
píngi yãnzi. 9 Tó mɛ́ɛ adua kɛɛ gurɔ píngi, a yã è
sãmaguro. Ludan ma sèedadee ũ. Àpin mɛ́ɛ dɔɔzi
kɔ̃n nɔ̀sɛo do mɛ́ɛ à Nɛ́ yã baaru kpaa. 10 Mɛɛ̀gɔ̃ wɛ́ɛ
kɛa à zɛ́ kɛkɛmɛ lán à yezi nà, lɛ mà e mà mɔ́ a gwa
sa. 11 Ma wɛ́ɛsialɛna nii e ma dɛɛ maamaa, lɛ mà
e mà Luda Nini gba ke daagu a kãsãpɛɛna yãnzi,
12 lɛ a ludanaanɛkɛna kɔ̃n ma pɔ́o e à wa baade gba

swɛ̃̀. 13 Ma gbɛ̃nɔ, má yezi àgɔ̃ dɔ̃ kɛ̀ mɛɛ̀gɔ̃ gurɔɔ
diɛɛ gɛ̃̀n baaagɔ̃ mà mɔ́ a gwa, lɛ mà a zĩi gbɛ̀ e a
tɛ́ lán má è bori pãndenɔ tɛ́ nà, mɔde ai tia mɛ́ɛ zɛ́
ero. 14 Girikiyãmarinɔ kɔ̃n Girikiyãmarisaideenɔ
ń píngi, dɔ̃̀rinɔ kɔ̃n dɔ̃̀risaideenɔ ń píngi, ń yã gɔ̃̀ ma
yã ũ. 15 Beee yãnzi ma mɛ̀ wɑ̃̀ mà baaru nnaa pì
kpá a Romudeenɔnɛ se. 16 Mɛɛ̀ wí dɛ kɔ̃n baaru
nnaa pì yãoro, àmbe gbãaa kɛ̀ Luda è gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔe
à náanɛ kɛɛnɔ mì sío ũ, atɛ̃nsa Yudanɔ, ń gbɛra bori
pãndenɔ. 17 Baaru nnaa pì è owe lán Luda è tó yã
bɔńyo nna nà. À dɛ ludanaanɛkɛna yã ũ adomɛ, lán
wà kɛ̃̀ Luda yãn nà wà bè: Gbɛ̃ kɛ̀ Ludaa tò yã bɔ̀o
nna à náanɛ kɛ̀ èe kɛɛ yãnzi égɔ̃ kuu.

Gbɛ̃nteenɔ nɛ́ taarideenɔmɛ Luda kiia

18 Zaa musu Luda è a pɔfɛ̃ pita gbɛ̃ntee kɛ̀ ń
zaakɛna è zɛ́ zɔ̃ yãpuraanɛnɔa ń pãkpazina kɔ̃n ń
zaakɛnao yãnzi. 19 Yã kɛ̀ weé fɔ̃ wà dɔ̃ Luda yã
musu utɛnańnɛro, Luda bé à yã pì bɔ̀ńnɛ gupuraaa.
20 Zaa gurɔɔ kɛ̀ à anduna kàɛ, à gbãaa kɛ̀ è yãaro kɔ̃n
à ludakɛɛ kɛ̀ wè e kɔ̃n wɛ́ɛoroo bɔ̀ gupuraaa à zĩinɔ
guu wásawasa. Beee yãnzi gbɛ̃nteenɔ agbaakpana
vĩro. 21 Aɔ̃ɔ Luda dɔ̃, mɔde aɔ̃è bɛ̀ɛ línɛ a zɛ́a wà à
sáabu kpáro. Ń laasuunɔ kɛ̀ pã, ben aɔ̃ gɔ̃̀ gusiaan ń
mìsai yãnzi. 22 Aɔ̃ ń zĩnda dìɛ ɔ̃ndɔ̃rinɔ ũ, ben aɔ̃ gɔ̃̀
mìsaideenɔ ũ. 23 Aɔ̃è dɔnzi kɛ gbɛ̃ntee kɛ̀ aɔ̃è gaanɔ
kɔ̃n bãanɔ kɔ̃n nɔ̀bɔnɔ kɔ̃n pɔ́taa'onkusɛanɔ takanɛ
Luda kɛ̀ è garoo gɛ̃ɛ ũ.

24 Àmbe à tò Luda ń kpá gbãsĩkɛnazi, lɛ aɔ̃ wísaiyã
kɛ kɔ̃o, lán aɔ̃è à ni dɛ ń nɔ̀sɛ guu nà. 25 Aɔ̃ Luda
yãpuradee lendee kpà kɔ̃n ɛgɛɛo. Aɔ̃è dɔnzi kɛ

Luda pɔ́kɛnanɔnɛ wà dɔńzi Luda kɛ̀ pɔ́ píngi kɛ̀ gɛ̃ɛ
ũ. Aubarikadeen à ũ gurɔ píngi! Aami.
26 Beee yãnzi Luda ń kpá wísaiyã nidɛnaa. Baa
ń nɔgbɛ̃nɔ yã kɛ̀ wè kɛɛ lendee kpà kɔ̃n yã kɛ̀
wè kɛrooo. 27 Lɛmɛ se gɔ̃gbɛ̃nɔ yã kɛ̀ wè kɛ kɔ̃n
nɔgbɛ̃nɔo tò, aɔ̃è lugakɔ̃zi. Gɔ̃gbɛ̃ kɔ̃n gɔ̃gbɛ̃o è
wísaiyã kɛ kɔ̃o aɔ̃è à gbɛ̀ e ń zĩndaa ń sãsãna lɛ́n.
28 Zaakɛ aɔ̃ɔe we wà zɛ̀ kɔ̃n Luda dɔ̃naoro, ben à ń
laasuu kɛ̀ lɛkpɛɛ, lɛ aɔ̃ yã kɛ̀ dɛ wà kɛroonɔ kɛ. 29 Yã
zaa píngi pɛ̀kɔ̃rɛḿma: Nɔ̀sɛ pãsĩ, wɛ́ɛkaka, kɛna
kɔ̃o ĩi, nɔ̀sɛgɔ̃aanɔ, gbɛ̃dɛna, swèe, gbɛ̃blena kɔ̃n
mɔnafikikɛnao. Kɔmɔtɔdeenɔn ń ũ, 30 gbɛ̃yakarinɔ,
Luda ibɛɛnɔ, gbɛ̃ takiikɛrinɔ, yɔ̃̀kɔ̃deenɔ, ĩadãrinɔ,
zaa laasuulɛrinɔ, de kɔ̃n dao yãmarisaideenɔ,
31 mìsaideenɔ, náanɛsaideenɔ, gbɛ̃yãkɛrisaideenɔ,
sósobisaideenɔ. 32 Aɔ̃ɔ dɔ̃ kɛ̀ Ludaa dìɛ kɛ̀ yã beee
taka kɛ̀rinɔ kà wà ń dɛdɛ, mɔde aɔ̃è zɛ kɔ̃n à kɛnanɔ
adoro, aɔ̃è tɛ́ ká à kɛ̀rinɔmmɛ dɔ.

2

Luda é yãkpaɛ kɛ a zɛ́a

1 Beee yãnzi mmɔn kɛ̀ nɛɛ̀ gbɛ̃ pãnde taari ee,
ń agbaa vĩ ǹ kpáro. Tó n gbɛ̃ pãnde taari è, n
n zĩnda dà yãmmɛ, zaakɛ n gbɛ̃taari'eri nɛɛ̀ kɛ
lɛ se dɔ. 2 Wá dɔ̃ kɛ̀ Luda yãkpaɛkɛna kɔ̃n yã
beee taka kɛ̀rinɔɔ kuu a zɛ́amɛ. 3 Mmɔn kɛ̀ nɛɛ̀
yã beee taka kɛ̀rinɔ taari e, ben nɛɛ̀ kɛ lɛ se, nɛ́ɛ
daa nɛ́ bɔ Luda yãkpaɛkɛnan yɔ́? 4 Ke nɛ́ɛ dɔkɛɛ
kɔ̃n Luda nnakɛnnɛna bítao kɔ̃n à mɛnao kɔ̃n à
sùuomɛ? Ń dɔ̃ kɛ̀ Ludaa e à nnaa kɛɛnnɛ lɛ ǹ n
nɔ̀sɛ liɛ yãnzinloo? 5 N swãgbãaa kɛ̀, nɛ́ɛ nɔ̀sɛ liɛro,
nɛ́ɛ pɔfɛ̃ kaakɔ̃anzi ai Luda pɔfɛ̃pitammagurɔɔ zĩ,
tó Luda yãkpaɛkɛna kɔ̃n gbɛ̃nɔ a zɛ́a bɔ̀ gupuraaa.

6 Eé fĩa bo baadenɛ a yãkɛnaa. 7 Gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔe gakui
kɔ̃n bɛ̀ɛo kɔ̃n mɛ̀vãsaio wɛtɛɛ bensɔ̃ aɔ̃ɔe à maaa
kɛɛ kɔ̃n mɛnaonɔ é wɛ̃̀ndi kɛ̀ è yãaroo e. 8 Gbɛ̃ kɛ̀
ń zĩnda pɔyeziyã e dɔɔńnɛ aɛ aɔ̃ gì yãpuraazi aɔ̃ɔ
tɛ́ à zaaazinɔ sɔ̃, Luda é pɔfɛ̃ kɔ̃n pɛ̃tɛ̃o pitamma.
9 Wɛ́ɛtãmma kɔ̃n wãwãao é zaakɛri píngi le, atɛ̃nsa
Yudanɔ, ń gbɛra bori pãndenɔ. 10 Luda é maakɛri
píngi gba gakui kɔ̃n bɛ̀ɛo kɔ̃n aafiao, atɛ̃nsa Yudanɔ,
ń gbɛra bori pãndenɔ. 11 Zaakɛ Luda è gbɛ̃ke wɛ́ɛ
gwaro.

12 Gbɛ̃ kɛ̀ durun kɛ̀ Musa doka dɔ̃sai é kaatɛ lɛ
doka pì sai. Gbɛ̃ kɛ̀ durun kɛ̀ nana doka pì ɔzĩ sɔ̃,
Luda é yãkpaɛ kɛo doka pì musumɛ. 13 Èe kɛ gbɛ̃ kɛ̀
èe doka maa kɔ̃n swão bé à maa Luda kiiaro. Gbɛ̃
kɛ̀ èe zĩi kɛɛa bé eé bɔ maa. 14 Tó borii kɛ̀ aɔ̃ Musa
doka dɔ̃roonɔ yã kɛ̀ kɔ̃ sìo kɛ̀ kɔ̃n ń zĩndao, aɔ̃ɔ doka
vĩ ń zĩndaamɛ. 15 Aɔ̃ɔe ɔdɔɔawe kɛ̀ yã kɛ̀ kú doka pì
guu kú ń nɔ̀sɛmmɛ. Aɔ̃ laasuu e yãpura kpaaa dɔ,
zaakɛ aɔ̃ laasuu mɛ̀n doro, à kenɔ è ń da yãn, à kenɔ
è ń bɔn. 16 Lɛmɛ yãkpaɛkɛgurɔɔ zĩ Luda é yãkpaɛ
kɛ kɔ̃n gbɛ̃nteenɔ yã kɛ̀ utɛna aɔ̃ nɔ̀sɛn musu Kirisi
Yesu gãzĩ, lán baaru nnaa kɛ̀ mɛ́ɛ kpaa ò nà.

Yudanɔ nɛ́ dokadarisaideenɔmɛ

17 N Yuda ina, n zɛ kɔ̃n n Yudakɛɛo, ń Musa doka
náanɛ vĩ, nɛ́ɛ yɔ̃̀kɔ̃ kɛɛ Ludao. 18 Ń Luda pɔyezi dɔ̃
kɔ̃n yã kɛ̀ zɛ́ vĩo, kɛ̀ wà doka pì dàdannɛ yãnzi. 19 Nɛ́ɛ
daa ń dɛ vĩ̀anɔ wɛ́ɛdee ũ, gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔ kú gusiaa guunɔ
fitia ũ, 20 wɛ́ɛsiadeenɔ yãdannɛri ũ, gbɛ̃ dufunɔ
aufaa ũ. Nɛ́ɛ daa Luda dokan dɔ̃na kɔ̃n yãpuraao
mì ũ. 21 Mmɔn kɛ̀ nɛɛ̀ yã da gbɛ̃ pãndenɔnɛ, bɔ́yãnzi
nɛɛ̀ da n zĩndanɛziroo? N bè wàton kpãi oro, mpi
nɛɛ̀ o sɔ̃ɔ́? 22 Nɛɛ̀ be wàton zina kɛro, nɛɛ̀ zina kɛ sɔ̃ɔ́?
Nɛɛ̀ kya ká tãanɔn, nɛɛ̀ ń kpɛ́ pɔ́nɔ kpãi o sɔ̃ɔ́? 23 Nɛɛ̀

yɔ̃̀kɔ̃ kɛ Luda doka musu, ben n doka pì danasai è
Luda tɔ́ yaka. 24 Zaakɛ a yãnzin bori pãndenɔ ègɔ̃
Luda tɔ́ zaaa siizi lán wà kɛ̃̀ à yãn nà.

25 Tó ń Luda doka kũna, ben bɛ̃̀ngukɛna àre
vĩnnɛ. Tó nɛ́ɛ à yã da sɔ̃ro, ń sáa kɔ̃n gɛfɔɔdeenɔmɛ.
26 Tó gɛfɔɔdee Luda dokanɔ kũna, Luda é gɛfɔɔdee
pì gwa sáa kɔ̃n gbɛ̃ kɛ̀ bɛ̃̀ngu kɛ̀oroo? 27 Baa tó
ń doka takada pì kũna bensɔ̃ n bɛ̃̀ngu kɛ̀, tó nɛ́ɛ
doka pì daro, bɛ̃̀ngukɛrisaidee kɛ̀ kũna é tó yã
danla. 28 Kuuna Yuda ũ yãpuraa nɛ́ mɛ̀baayãnlo,
lɛmɛ bɛ̃̀ngukɛna yãpuraa nɛ́ mɛ̀baayãnlo se.
29 Kuuna Yuda ũ yãpuraa nɛ́ nɔ̀sguuɛyãmɛ, lɛmɛ
dɔ bɛ̃̀ngukɛna yãpuraa nɛ́ nɔ̀sɛguuyãmɛ se. Luda
Nini zĩimɛ, èe kɛ doka takada yãnlo. Luda bé è gbɛ̃
beee taka sáabu kpá, èe kɛ gbɛ̃nteenlo.

3

1 Kaarana kpareen Yudakɛɛ vĩi? Àre kpareen
bɛ̃̀ngukɛna vĩi? 2 À kaarana vĩ bíta yã píngi guu.
Káaku gĩa Luda a yã nàńnɛ ń ɔzĩmɛ. 3 Kɛ̀ aɔ̃ gbɛ̃kenɔ
náanɛ vĩro, bɔ́n beee vĩi? Aɔ̃ kuuna náanɛ sai é Luda
náanɛ gboroɔ́? 4 Auo! Lɛnlo! À tó Luda gɔ̃ yãpuraa
vĩ, baa kɛ̀ gbɛ̃ píngi nɛ́ ɛgɛdeemɛ, lán wà kɛ̃̀ Luda yãn
nà wà bè:
Tó n yã ò, n yã égɔ̃ zɛ́ vĩ,
tó n yãkpaɛ kɛ̀ńyo, n yã é ble.
5 Tó wa zaakɛɛ è Luda maakɛɛ bɔ gupuraaa, bɔ́
yãn wé oo? Wé be Ludaa maaro kɛ̀ è pɔfɛ̃ pitawa
yãnzin yɔ́? Mɛ́ɛ oo lán gbɛ̃ntee ona bàmɛ. 6 Auo!
Lɛnlo! Tó Luda yãzɛ vĩro, à kɛ̀ dia eé fɔ̃ à yãkpaɛ kɛ
kɔ̃n andunao? 7 Gbɛ̃ke é be, tó a ɛgɛdekɛɛ e Luda

náanɛ kaara bensɔ̃ èe à tɔ́ bɔɔ, bɔ́yãnzin eé yã daala
lán durunkɛri bàzi? 8 Tó ń ò lɛ nɛ́ɛ bee wà yã zaaa
kɛ, yã maaa é bɔn. Gbɛ̃kenɔ ma tɔ́ zaaa sì wà bè lɛn
mɛɛ̀ o lɛ. Luda yãdanlana kɔ̃ sìńyo.

Gbɛ̃kee maaro

9 Tɔ̀! Wa Yudanɔ wá sɔ̃̀n yɔ́? Lɛnlo fá! Zaakɛ ma
Yudanɔ kɔ̃n bori pãndenɔ bɔ̀bɔ ń dàn ń píngi kɔ̀, aɔ̃
píngi nɛ́ durun zɔ̀nɔmɛ. 10 Wà kɛ̃̀ Luda yãn wà bè:
Gbɛ̃kee maaro, baa mɛ̀n do.
11 Làakaride kee kuuro, Luda kii wɛtɛri kee kuuro.
12 Aɔ̃ sɑ̃̀sã ń píngi aɔ̃ gɔ̃̀ dɔ̀rɔ sai,
yãmaakɛri kee kuuro, baa mɛ̀n do.
13 Aɔ̃ kòto dɛ lán mira wɛ̃na bàmɛ,
aɔ̃è lɛ́nnaa kásańnɛ,
aɔ̃ lɛ́gbɛ nɛ́ pitigoo sɛwɛɛmɛ,
14 yã ĩi kɔ̃n gbɛ̃kanao ń lɛ́ pà.
15 Aɔ̃ɔ wãa kɔ̃n gbɛ̃dɛnao,
16 aɔ̃è kisia kɔ̃n pɔsiaao kpáńzi,
17 aɔ̃ɔ aafia zɛ́ dɔ̃ro,
18 aɔ̃ wɛ́ɛ ègɔ̃ Luda wí vĩro.
19 Wá dɔ̃ kɛ̀ Luda doka píngi dɛ gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔ na doka
pì ɔzĩnɔ pɔ́ ũmɛ, lɛ gbɛ̃ píngi lɛ́ gɔ̃ nakɔ̃ana, anduna
gbɛ̃ píngi gɔ̃ taaridee ũ Luda kiia. 20 Zaakɛ gbɛ̃ke é
bɔ maa Luda kiia doka pì kũna yãnziro. Luda doka
bé è tó wà durun dɔ̃.

Dian Luda è tó yã bɔńyo nna nà

21 Dian Luda è tó yã bɔńyo nna nà bɔ̀ gupu-
raaa sa, lán à yã kɛ̃na Musa doka kɔ̃n annabinɔ
takadanɔ guu nà. Èe kɛ à doka kũna yãnlo. 22 Luda
è tó yã bɔńyo nna Yesu Kirisi náanɛkɛna yãnzimɛ.
Gbɛ̃ kɛ̀ èe à náanɛ kɛɛ píngi pɔ́mɛ. Gbɛ̃kee bɔna
adoro, 23 zaakɛ baade píngi durun kɛ̀, aɔ̃ kɛ̃̀sã Luda

gakuizi. 24 Luda è tó yã bɔńyo nna gbaa ũ a gbɛ̃kɛ
yãnzi Kirisi Yesu kɛ̀ à ń bó gãzĩ. 25 Àpin Ludaa
kpà durun agbaakpabɔ ũ gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔe à aru náanɛ
kɛɛnɔnɛ, lɛ à ɔdɔa baade píngine kɛ̀ eè yã kɛ a zɛ́amɛ.
À mɛna yã, èe durun ziinɔ yã daro, 26 ben à ɔ̀dɔańnɛ
tia kɛ̀ eè yã kɛ a zɛ́a. Dian Luda è yã kɛ a zɛ́a nàn
gwe, bensɔ̃ è tó yã bɔ kɔ̃n Yesu náanɛkɛrinɔo nna.

27 Gbɛ̃nteenɔ é fɔ̃ wà ĩa dã dɔ́ɔ́? Beee é sí
kɛro. Bɔ́yãnzii? Zaakɛ à dɛ zĩkɛna dokaa yã
ũro, ludanaanɛkɛna yãmɛ. 28 Zaakɛ má è yã è bɔ
gbɛ̃o nna Yesu náanɛkɛna yãnzimɛ, zĩkɛna dokaa
baasi. 29 Luda nɛ́ Yudanɔ Ludamɛ ńtɛ̃ɛɔ́? Bori
pãndenɔ Ludan seroo? Eè, bori pãndenɔ Ludamɛ
dɔ. 30 Zaakɛ Luda mɛ̀n domɛ. Eé tó yã bɔ kɔ̃n gbɛ̃ kɛ̀
bɛ̃̀ngu kɛ̀o nna a náanɛ kɛ̀ èe kɛɛ yãnzimɛ, bensɔ̃ eé
tó yã bɔ kɔ̃n gɛfɔɔdeeo nna a náanɛ dɔ̃nkɔ̃ pì musu.
31 Wée doka daa pɔ́ke ũro ludanaanɛkɛna yãnzin
yɔ́? Lɛnlo, wée gbãaa kpaaamɛ.

4

Yã bɔna Ibraĩo nna ludanaanɛkɛna yãnzi

1 Wa Yudanɔ, wé be diamɛ wa dezi káaku Ibraĩ yã
musuu? 2 Tó Ludaa tò yã bɔ̀o nna yã kɛ̀ à kɛ̀ yãnzi,
lɛ à ĩadãyã è, mɔde èe fɔ̃ à dã̀ Luda aɛzĩro. 3 Dian
wà ò nà Luda yãn? Wà bè Ibraĩ Luda náanɛ kɛ̀, ben
Ludaa tò yã bɔ̀o nna a náanɛ kɛ̀ à kɛ̀ yãnzi. 4 Fĩabona
zĩkɛrinɛ nɛ́ gbɛ̃kɛkɛnnɛnanlo, à asaiapɔmɛ. 5 Baa
tó gbɛ̃ e yãke kɛro, tó èe Luda kɛ̀ è tó yã bɔ kɔ̃n
taaridεenɔ nna náanɛ kɛɛ, Luda é tó yã bɔo nna a
náanɛ kɛ̀ èe kɛɛ yãnzi. 6 Dauda gbɛ̃ kɛ̀ Ludaa tò yã
bɔ̀o nna yãkekɛsai aubarika'ena yã ò à bè:

7 Aubarikadeenɔn gbɛ̃ kɛ̀ Luda pɔ́ kù ń taarinɔla à
ń durunnɔ kɛ̀ḿmanɔ ũ.
8 Aubarikadeen gbɛ̃ kɛ̀ Dii é à durun yã daroo ũ.
9 Aubarika beee nɛ́ gbɛ̃ kɛ̀ bầngu kɛ̀ pɔ́mɛ adoɔ́,
ke gɛfɔɔde pɔ́mɛ dɔ? Wà bè Ludaa tò yã bɔ̀ kɔ̃n
Ibraĩo nna, kɛ̀ à à náanɛ kɛ̀ yãnzi. 10 Ibraĩ dɛ diamɛ
gurɔɔ kɛ̀ Ludaa tò yã bɔ̀o nnaa? À bầngukɛnaɔ́ ke
gɛfɔɔdeemɛ? Èe bầngu kɛro, gɛfɔɔdeemɛ. 11 Ben
à bầngu kɛ̀ sèeda ũ kɛ̀ Ludaa tò yã bɔ̀o nna à
gɛfɔɔdekɛgurɔ yãnzi. Lɛn à dɛ gɛfɔɔdee kɛ̀ Ludaa tò
yã bɔ̀ńyo nnaanɔ dezi ũ lɛ ń píngi ń ludanaanɛkɛna
yãnzi. 12 À dɛ gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ bầngu kɛ̀nɔ dezi ũmɛ
dɔ. Èe kɛ aɔ̃ bầngukɛna yãnzinlo, kɛ̀ aɔ̃ɔ tɛ́ wa
dezi Ibraĩ kɛ̀sɛgbɛzi yãnzimɛ kɛ̀ à Luda náanɛ kɛ̀ a
gɛfɔɔdekɛgurɔ.

Dian Ibraĩ Luda náanɛ kɛ̀ nà

13 Luda lɛ́ gbɛ̃̀ Ibraĩnɛ kɔ̃n à boriinɔ à bè anduna
é gɔ̃ ń pɔ́ ũ. Èe kɛ à doka kũna yãnzinlo, kɛ̀ Ludaa tò
yã bɔ̀o nna a náanɛ kɛ̀ à kɛ̀ yãnzimɛ. 14 Tó gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔ
doka kũnanɔ bé weé kí ble, ɛ̃ndɛ̃ ludanaanɛkɛna
àre vĩro bensɔ̃ Luda lɛ́gbɛ̃na kɛ̀ famma, 15 zaakɛ
doka è mɔ́ kɔ̃n Luda pɔfɛ̃omɛ. Guu kɛ̀ doka kúnlo,
taari ègɔ̃ kuuro. 16 Beee yãnzi pɔ́ kɛ̀ Luda a lɛ́ gbɛ̃̀
ena nɛ́ à náanɛkɛna yãmɛ, lɛ àgɔ̃ dɛ à gbɛ̃kɛ yã ũ.
Lɛ́gbɛ̃na pì sɔ̃ nɛ́ Ibraĩ bori pìnɔ pɔ́mɛ ń píngi, èe
kɛ gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ Musa doka kũna ńtɛ̃ɛnɔnlo, kɔ̃n gbɛ̃ kɛ̀
aɔ̃ɔe Luda náanɛ kɛɛ lán Ibraĩ bànɔomɛ dɔ. Ibraĩ nɛ́
wa píngi dezimɛ. 17 À dɛ wa dezi ũ Luda kiia, lán
wà kɛ̃̀ Luda yãn nà. Luda bè a à dìɛ bori pariinɔ
dezi ũ. Ibraĩ Luda kɛ̀ è wɛ̃̀ndi kpá gɛ̀nɔa à tó pɔ́ kɛ̀
kuu yãroonɔ gɔ̃ kuu náanɛ kɛ̀. 18 À Luda náanɛ kɛ̀

à wɛ́ɛ dɔ̀ pɔ́ kɛ̀ gbɛ̃ke wɛ́ɛ dɔziroozi, ben à gɔ̃̀ bori
pariinɔ dezi ũ lán Ludaa ònɛ nà à bè, lɛmɛ à boriinɔ
égɔ̃ dɛ lɛ. 19 Ibraĩ kà lán wɛ̃̀ basɔɔroo taka bà. Baa tó
à laasuu lɛ̀ a gɔ̃gbɛ̃kɛbɔsaia kɔ̃n Sara nɛ́'isɔ tatanao,
à ludanaanɛkɛna e busaro. 20 Èe seka kɛ lɛ́ kɛ̀ Ludaa
gbɛ̃̀nɛaro, èe gí Luda náanɛ kɛziro, ben à gbãa è
a ludanaanɛkɛnaa à Luda tɔ́ bɔ̀, 21 zaakɛ à dɔ̃ kɛ̀ à
yã fɛɛna vĩro, Luda é fɔ̃ à lɛ́ kɛ̀ à gbɛ̃̀ pì kɛ. 22 Beee
yãnzin Ludaa tò yã bɔ̀o nnazi. 23 Wèe yã bɔnao
nnaa pì kɛ̃ à mɛ̀n doo yãnziro, 24 wà kɛ̃̀ wamɔwa kɛ̀
Luda é tó yã bɔwao nnaanɔ yãnzimɛ dɔ, wamɔwa
kɛ̀ wée Luda kɛ̀ à wa Dii Yesu fɛ̀ɛ bɔna gaan náanɛ
kɛɛnɔ. 25 Luda à kpàḿma lɛ à e à wa taarinɔ kɛ̃we
yãnzimɛ, ben à à fɛ̀ɛ wɛ̃̀ndio lɛ yã e à bɔwao nna
yãnzi.

5

Kɛna nna kɔ̃n Ludao

1 Lán Ludaa tò yã bɔ̀wao nna nà à náanɛ kɛ̀ wée
kɛɛ yãnzi, wá nnao sa wa Dii Yesu Kirisi gãzĩ. 2 À
náanɛkɛna guu wa zɛ́ è à gãzĩ wa gɛ̃ Luda gbɛ̃kɛɛ
kɛ̀ wá kúo pì guu, ben wée pɔnnaa kɛɛ kɔ̃n Luda
gakui kɛ̀ wá wɛ́ɛ dɔzio. 3 Èe kɛ beee adoro, wée
pɔnnaa kɛɛ kɔ̃n wa nawɛ̃akɛnao dɔ, zaakɛ wá dɔ̃ kɛ̀
nawɛ̃a è mɔ́ kɔ̃n mɛnao, 4 mɛna è mɔ́ kɔ̃n dà maaao,
dà maaa è mɔ́ kɔ̃n tãmaao, 5 tãmaa sɔ̃ è wa nɛ́ro,
zaakɛ Luda a yenzi dà wa nɔ̀sɛn a Ninii kɛ̀ à wa
gbaa gãzĩ. 6 Wa gbãasai guu Kirisi gà wamɔwa
zaakɛrinɔ gɛ̃ɛ ũ gurɔɔ kɛ̀ Ludaa dìɛa. 7 Gana gbɛ̃
maaa gɛ̃ɛ ũu aagaro. Ke gbɛ̃ke é we à ga gbɛ̃ maaa
gɛ̃ɛ ũ gwɛɛ, 8 ben Ludaa ɔ̀dɔawe dian á yewazi nà,
zaakɛ wa durundekɛɛ guun Kirisi gà wa gɛ̃ɛ ũ. 9 Lán

yã bɔ̀wao nna nà sa à aru yãnzi, wa wa sina Luda
pɔfɛ̃a à gãzĩ yã o dɔɔ́? 10 Yã wá ĩi kɔ̃n Ludaomɛ, ben
wa kɛo nna à Nɛ́ gana yãnzi. Lán wa kɛ Ludao nna
nà sa, wa wa mìsina à kuuna wɛ̃̀ndio yãnzi yã o dɔɔ́?
11 Èe kɛ kɛ̀kiimɛ adoro, wée pɔnnaa kɛɛ kɔ̃n Ludao
dɔ wa Dii Yesu Kirisi kɛ̀ tò wa kɛo nnaa gãzĩ.

Kirisi yãlɛkɔ̃zina kɔ̃n Adamuo

12 Gbɛ̃ mɛ̀n doo yãnzin durun gɛ̃̀ anduna guu,
ben durun gaa ì. Lɛmɛ dɔ gaa kú baade píngia, kɛ̀
baade píngi durun kɛ̀ yãnzi. 13 Durun kú anduna
guu lɛ Musa doka kpɛ́ à mɔ́. Gurɔɔ kɛ̀ doka kuuro,
Ludaa e durun yã daro, 14 mɔde sɛna zaa Adamua
ai à gàa pɛ́ Musaa ga kí blè baade píngia, baa gbɛ̃ kɛ̀
aɔ̃ɔe durun kɛ lán Adamu sãsãna bàroonɔ. Adamu
nɛ́ gbɛ̃ kɛ̀ eé mɔ́ takamɛ.
15 Mɔde ludangbaa é sí lɛ́kɔ̃zi kɔ̃n Adamu taar-
ioro, zaakɛ lán gbɛ̃nɔ gà nà pari Adamu ado
sãsãna yãnzi, Luda gbɛ̃kɛ kɔ̃n à gbaao kɛ̀ kà
gbɛ̃nɔa pari Yesu Kirisi ado gbɛ̃kɛ yãnzi dɛ beeela.
16 Ludangbaa é sí lɛ́kɔ̃zi kɔ̃n gbɛ̃ mɛ̀n do durun
pìoro. Taari mɛ̀n doo pì bé à mɔ̀ kɔ̃n yãkpaɛkɛnao,
ben yã vɛ̃̀ɛ gbɛ̃nteenɔa. Taarinɔ mɔ̀ kɔ̃n ludang-
baao, ben yã bɔ̀ kɔ̃n gbɛ̃nɔ nna. 17 Lán Adamu ado
taari bé à tò gaa mɔ̀ à kí blè nà, Yesu Kirisi ado yã
kɛ̀ à mɔ̀o bíta dɛ beeela. Beee yãnzi gbɛ̃ kɛ̀ Luda
gbɛ̃kɛɛ kɛ̀ńnɛ, kɛ̀ à tò yã bɔ̀ńyo nna gbaa ũunɔ é
kí ble wɛ̃̀ndi kɛ̀ è yãaroo guu. 18 Beee yãnzi lán
taari mɛ̀n doo pì tò yã vɛ̃̀ɛ bori píngia nà, lɛmɛ dɔ
maakɛna mɛ̀n doo pì è tó bori píngi bɔ maa lɛ aɔ̃
wɛ̃̀ndi kɛ̀ è yãaroo e. 19 Lán gbɛ̃ mɛ̀n do swãgbãaa
bé à tò gbɛ̃nɔ gɔ̃̀ durundeenɔ ũ parii nà, lɛmɛ dɔ gbɛ̃

mɛ̀n do yãmana é tó gbɛ̃nɔ bɔ maa pari lɛ. [20] Doka
mɔ̀ lɛ taari e àgɔ̃ kaara yãnzimɛ, mɔde kɛ̀ durun
kàara, Luda gbɛ̃kɛɛ kàara dɛ beeela. [21] Lán durun
kíblena mɔ̀ kɔ̃n gaao nà, lɛn dɔ Luda gbɛ̃kɛ kíblena è
tó wà bɔ maa lɛ, wà wɛ̃ndi kɛ̀ è yãaroo e wa Dii Yesu
Kirisi gãzĩ.

6

Kuuna Kirisi guu

[1] Wé be diamɛ? Wé gí wàgɔ̃ durun kɛɛ lɛ Luda
gbɛ̃kɛɛ e àgɔ̃ kaaran yɔ́? [2] Auo! Lɛnlo! Wamɔwa kɛ̀
wá dɛ gɛ̀nɔ ũ durun yã musu, à kɛ̀ dia wégɔ̃ kpɛɛ
wàgɔ̃ durun kɛɛ dɔɔ? [3] Wamɔwa kɛ̀ wa batisi kɛ̀
Kirisi Yesu pɔ́ ũunɔ, á dɔ̃ kɛ̀ wá kúo à gaa guuroo?
[4] Wa gao batisikɛna guu, wà wa vĩio lɛ wàgɔ̃ kú
kɔ̃n wɛ̃ndi dufuo, lán Kirisi fɛ̀ɛ gaan kɔ̃n a De gbãa
gakuio à kuu nà. [5] Lán wa gɔ̃o mɛ̀ dɔ̃nkɔ̃ ũ à gaa
guu nà, lɛn wé gɔ̃o lɛ à fɛɛna guu se. [6] Wá dɔ̃ kɛ̀ wa
dà zii gào lía, lɛ wa mɛ̀ durundee kaatɛ wàton zɔ̀ ble
durunnɛ dɔro, [7] zaakɛ gbɛ̃ kɛ̀ gà bɔ̀ durun yãmmɛ.
[8] Lán wa ga kɔ̃n Kirisio nà, wá à náanɛ vĩ kɛ̀ wégɔ̃
kuuo dɔ. [9] Wá dɔ̃ lán Kirisi fɛ̀ɛ gaan nà, eé ga dɔro,
gaa gbãa vĩa dɔro. [10] Zaakɛ gana kɛ̀ à gà, à gà durun
yã musu gɛ̀n domɛ, kuuna kɛ̀ à kuu tia sɔ̃, à kuu
Luda pɔ́ ũmɛ. [11] Lɛn apinɔ se, à a zĩnda diɛ gɛ̀nɔ ũ
durun yã musu lɛ, égɔ̃ kuu Luda pɔ́ ũ Kirisi Yesu
guu. [12] Beee yãnzi àton tó durun kí ble a mɛ̀ kɛ̀ eé
gaaa a dà zaaa dɔare aɛ dɔro. [13] Àton a mɛ̀gu ke
kpá durun-a yãzaakɛbɔ ũro. À a zĩnda kpá Ludaa
gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ fɛ̀ɛ gaan wà kuunɔ ũ, à a mɛ̀guunɔ kpáa

yãmaakɛbɔnɔ ũ. 14 Àton tó durun gɔ̃ gbãa vĩawa
dɔro, zaakɛ á na doka ɔzĩro, sé Luda gbɛ̃kɛɛ.

Maakɛna zɔ̀nɔ

15 Dian gwee? Lán wá kú doka ɔzĩ dɔro nà, sé
Luda gbɛ̃kɛɛ ɔzĩ, wégɔ̃ kpɛɛ wàgɔ̃ durun kɛɛn yɔ́?
Auo! Lɛnlo! 16 Á dɔ̃ kɛ̀ tó a a zĩnda kpà gbɛ̃a ée mì
siɛɛnɛ, á dɛ adee zɔ̀ ũnloo? Tó durunn a a zĩnda
kpàa, é gamɛ. Tó a mì sìɛ Ludanɛ sɔ̃, é bɔ maa. 17 Wa
sáabu kɛ̀ kɔ̃n Ludao, zaakɛ durun zɔ̀nɔn a ũ yã, ben
a mì sìɛ yã kɛ̀ wà dàare zɛ́azɛanɛ kɔ̃n nɔ̀sɛo do. 18 A
bɔ durun yãn a gɔ̃ maakɛna zɔ̀nɔ ũ. 19 Mɛ́ɛ yã pì oo
lán gbɛ̃ntee yã'ona bà a gbãasai yãnzimɛ. Lán a a
mɛ̀guunɔ kpà yã pãpãkɛna kɔ̃n yã zaaao zɔ̀nɔ ũ a
yã zaaa kɛ̀ nà, lɛn tia dɔ à a mɛ̀guunɔ kpá maakɛna
zɔ̀nɔ ũ lɛ a kuuna gɔ̃ adona. 20 Kɛ̀ á dɛ durun zɔ̀nɔ ũ
yã, a bà kú kɔ̃n maakɛnaoro. 21 Àre kpareen á è yã
kɛ̀ á kɛ̀ yã kɛ̀ à kɛ̀are wíyã ũ tiaanɔ musuu? Yã pìnɔ
mìdɛna nɛ́ gaamɛ. 22 Tia sa lán a bɔ durun yãn nà
ée dɔɔ Ludazi, a àren kuuna adona ũ, à mìdɛna sɔ̃
nɛ́ wɛ̃ndi kɛ̀ è yãaroomɛ. 23 Durun asaia nɛ́ gaamɛ,
mɔde gbaa kɛ̀ Ludaa dàwe wa Dii Kirisi Yesu guun
wɛ̃ndi kɛ̀ è yãaroo ũ.

7

Wá kú Musa doka ɔzĩ dɔro

1 Ma gbɛ̃nɔ, mɛ́ɛ yã ooare lán gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ Musa doka
dɔ̃ɔnɔ bà. Á dɔ̃ kɛ̀ doka iko vĩ gbɛ̃a gurɔɔ kɛ̀ à kú
wɛ̃ndionloo? 2 Lɛn doka pì nɔzãree yì a zãa lɛ gurɔɔ
kɛ̀ à kú wɛ̃ndio. Tó à zã gà, ben doka pì è à gbarɛ.
3 Gurɔɔ kɛ̀ à zã kuu, tó à gɔ̃̀ gɔ̃ pãnde pɔ́ ũ, weé benɛ
zinakɛrimɛ. Tó à zã gàmɛ sɔ̃, doka pì à gbàrɛn gwe.

Tó à gɔ̃̀ gɔ̃ pãnde pɔ́ ũ sa, beee nɛ́ zina yãmɛ dɔro.
4 Lɛn apinɔ se ma gbɛ̃nɔ, a ga doka musu Kirisi mɛ̀
gãzĩ, ben a gɔ̃ gbɛ̃ kɛ̀ fɛ̀ɛ bɔna gaan pì pɔ́ ũ, lɛ wà e
wà kaarana e Luda pɔ́ ũ. 5 Kɛ̀ wa dà dɔ̀we aɛ yã,
doka bé à tò durun nii wa dɛ wa mɛ̀ guu, ben wa
kaarana è ga pɔ́ ũ. 6 Tia sɔ̃ wa ga pɔ́ kɛ̀ wa kũ zɔ̀
ũu pì yã musu, wa bɔ dokan, ben wée dɔɔ Ludazi à
Ninii zɛ́ dufu guu, èe kɛ doka takada zɛ́ ziinlo.

Doka kɔ̃n durun-o

7 Wé be diamɛ? Luda doka nɛ́ durunn yɔ́? Lɛnlo
fá! Doka pì bé à tò ma durun dɔ̃̀. Tó doka e be
wàton pɔ́ ni dɛroro, lɛ má dɔ̃ dian pɔ́nidɛna ègɔ̃ dɛ
nàro. 8 Durun zɛkii è Luda yãdiɛna pì gãzĩ, ben à tò
pɔ́ píngi nii ma dɛ. Zaakɛ kɛ̀ má doka dɔ̃ro, durun
dɛmɛ yãke ũro. 9 Má kuu yã doka sai, mɔde kɛ̀ ma
yãdiɛna pì mà, durun vù iin, 10 ben ma ga. Yãdiɛna
kɛ̀ dɛ à wɛ̃̀ndi kpámaa pì mɔ̀mɛ kɔ̃n gaao. 11 Durun
zɛkii è yãdiɛna pì gãzĩ, ben à kɛ̀kɛ à ma dɛ yã pì gãzĩ.
12 Lɛmɛ doka pì kuuna adona, bensɔ̃ Luda yãdiɛna
pì kuuna adona, à zɛ́ vĩ bensɔ̃ à maa. 13 Yã maaa bé
à tò ma gaɔ́? Lɛnlo fá! Lɛ durun e à bɔ gupuraaa,
à gaa ìmɛ yã maaa gãzĩ, lɛ wà durun dɔ̃ durun ũ
yãdiɛna pì gãzĩ.

Zĩ̀kana kɔ̃n durun-o

14 Wá dɔ̃ kɛ̀ doka pì bɔ̀ Luda kiiamɛ. Mapi sɔ̃,
dàdeen ma ũ, má na durun ɔzĩ. 15 Mɛɛ̀gɔ̃ yã kɛ̀ mɛ́ɛ
kɛɛ gbá dɔ̃ro, zaakɛ mɛɛ̀ yã kɛ̀ má yezi mà kɛɛ kɛro,
yã kɛ̀ má yezi mà kɛroon mɛɛ̀ kɛ. 16 Tó yã kɛ̀ má kɛ̀
e kɔ̃ sɛ́ kɔ̃n ma pɔyeziyãoro, ma we kɛ̀ doka pì maa.
17 Èe kɛ mámbe mɛ́ɛ kɛɛro, durun kɛ̀ kú ma guumɛ.
18 Má dɔ̃ kɛ̀ yã maaa kú ma guuro, ma dà maaro.

Mɛɛ̀gɔ̃ yezi mà yã maaa kɛ, mɔde mɛɛ̀ fɔ̃ mà kɛro.
19 Yã maaa kɛ̀ má yezi mà kɛ, mɛɛ̀ kɛro. Yã zaaa
kɛ̀ má yeziroon mɛɛ̀ kɛ. 20 Tó yã kɛ̀ má yeziroon
mɛ́ɛ kɛɛ, èe kɛ mámbe mɛ́ɛ kɛɛro, durun kɛ̀ kú ma
guumɛ. 21 Má è tó má yezi mà à maaa kɛ, à zaaa bé
è dɔmɛ aɛ. 22 Luda doka bé è kɛmɛ nna ma swɛ̃̀ guu,
23 mɔde má è iko pãndee kú ma mɛ̀ guu, ègɔ̃ zɪ̃̀ kaa
kɔ̃n iko kɛ̀ kú ma laasuu guuo, ben má na durun
iko kɛ̀ kú ma mɛ̀ guu pì ɔzĩ. 24 Mamɔma wɛ̃ndade
ina, dé bé eé ma sí ma mɛ̀ kɛ̀ ma kpa gaazi kɛ̀ ɔzĩi?
25 Ma sáabu kɛ̀ kɔ̃n Ludao! Kɔ̃n wa Dii Yesu Kirisi
gbãaao. Lɛn má dɛ zɔ̀ ũ Luda dokanɛ ma laasuu
guu lɛ, bensɔ̃ má dɛ zɔ̀ ũ durun ikonɛ ma dà guu.

8

Zɪ̃̀blena kɔ̃n Luda Nini gbãaao

1 Yã é vɛ̃ɛ gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔ kú Kirisi Yesu guunɔa dɔro,
2 zaakɛ kuuna Kirisi Yesu guu Luda Nini kɛ̀ è wɛ̃̀ndi
kpáḿma gbãaa ma bɔ durun kɔ̃n gaao ikon. 3 Yã
kɛ̀ Musa doka e fɔ̃ à kɛ̀ro gbɛ̃ntee gbãasaikɛ yãnzi,
Ludaa kɛ̀. À a zĩnda Nɛ́ zɪ̀ gbɛ̃ntee ũ lán wamɔwa
durundeenɔ bà durun kɛ̃nnɛna yãnzi, ben à wí dà
durun-a a Nɛ́ mɛ̀ pì gãzĩ, 4 lɛ yã kɛ̀ doka e wɛtɛɛ
yãpuraa kɛwa, wamɔwa kɛ̀ wa dà è dɔwe aɛ dɔro,
sé Luda Nini. 5 Gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ dà è dɔńnɛ aɛnɔ è làakari
dɔ ń dà yãa, gbɛ̃ kɛ̀ Luda Nini è dɔ́nnɛ aɛnɔ è làakari
dɔ Luda Nini yãa. 6 Dà dɔnnɛna aɛ nɛ́ gaamɛ.
Luda Nini dɔnnɛna aɛ nɛ́ wɛ̃̀ndi kɔ̃n aafiaomɛ. 7 Dà
dɔnnɛna aɛ nɛ́ íbɛtɛkpana kɔ̃n Ludaomɛ. Adee è mì
siɛ Luda dokanɛro, eé fɔ̃ sero. 8 Gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ dà è dɔ́ńnɛ
aɛnɔ yã è ká Ludanɛro.

9 Apinɔ sɔ̃, a dà è dɔare aɛro, sé Luda Nini, tó à kú
a guu yãpura. Tó gbɛ̃ Kirisi Ninii vĩ sɔ̃ro, à dɛ Kirisi
pɔ́ ũro. 10 Tó Kirisi kú a guu, baa tó a mɛ̀ gà durun
yãnzi, Luda Ninii dɛare wɛ̀ndi ũmɛ, kɛ̀ Ludaa tò yã
bɔ̀ao nna yãnzi. 11 Tó Luda kɛ̀ Yesu fɛ̀ɛ gaan Ninii
kú a guu, Luda kɛ̀ Kirisi pì fɛ̀ɛ gaan é wɛ̀ndi kpá a
mɛ̀ kɛ̀ gà pìa à Ninii kɛ̀ kú a guu gãzĩ.
12 Beee yãnzi ma gbɛ̃nɔ, tɛna wa dàzi nɛ́ tiasinlo,
pɔyezimɛ. 13 Tó á tɛ́ a dàzi, é gamɛ. Tó a a
yãzaakɛnanɔ mì dɛ̀ kɔ̃n Luda Nini gbãaao sɔ̃, égɔ̃
kuu. 14 Gbɛ̃ kɛ̀ Luda Nini è dɔ́ńnɛ aɛnɔ bé wà Luda
nɛ́nɔ ũ. 15 Zaakɛ ninii kɛ̀ è tó wà zɔ̀ ble kɔ̃n vĩ̀aon á
èro, Luda Nini kɛ̀ tò a gɔ̃ Luda nɛ́nɔ ũun á vĩ, ben
weè wii lɛ́ Ludaa kɔ̃n à gbãaao wà be: Baa, wa
De. 16 Ninii pì è o wa niniinɛ kɛ̀ Luda nɛ́nɔn wa ũ.
17 Lán à nɛ́nɔn wa ũ nà, à túbiblerinɔn wa ũ. Luda
túbiblerinɔn wa ũ, wé ble lɛdo kɔ̃n Kirisiomɛ. Tó wa
nawɛ̃a kɛ̀o, wégɔ̃ kúo à gakui guu.

Wɛ́ɛdɔna Luda gakuizi

18 Má è wé fɔ̃ wà gurɔɔ kɛ̀kii nawɛ̃a lɛ́kɔ̃zi kɔ̃n
gakui kɛ̀ Luda é bɔowe gupuraaaro. 19 Luda
pɔ́kɛnanɔ píngi wɛ́ɛ dɔ à nɛ́nɔ bɔna gupuraaazi
yãana sai. 20 Zaakɛ Ludaa tò a pɔ́kɛnanɔ gɛ̃̀ pãpãkɛɛ
guu píngi. Èe kɛ aɔ̃ pɔyezinlo, Luda bé à kɛ̀ lɛ,
lɛ ń wɛ́ɛdɔzina guu 21 anduna bɔ yakana kɛ̀ èe zɔ̀
bleenɛ guu, gbasa àgɔ̃ a zĩnda vĩ Luda nɛ́nɔ gakui
guu. 22 Wá dɔ̃ kɛ̀ Luda pɔ́kɛnanɔ píngi e mboo kɔ̃n
wãwãao lán nɛ́'i pɔ́ bà ai tia. 23 Èe kɛ beeemɛ adoro,
wamɔwa kɛ̀ wá Luda Nini vĩ kpɛ́gaau ũunɔ, wée
mboo kpãi se ai Luda gɔ̃ gá wa mɛ̀ liɛ à wa sí a nɛ́nɔ
ũ. 24 Luda wa mì sì lɛ wà wɛ́ɛ dɔ beeezi. Pɔ́ kɛ̀ wà è
kɔ̃n wɛ́ɛo nɛ́ wɛ́ɛdɔzina yãn dɔro. Dé bé è wɛ́ɛ dɔ pɔ́

kɛ̀ à gĩakɛ à èzi? 25 Tó wa wɛ́ɛ dɔ pɔ́ kɛ̀ wée eroozi sɔ̃,
weègɔ̃ dãa kɔ̃n mɛnaomɛ.
26 Lɛmɛ sɔ̃ Luda Nini è dɔwalɛ wa gbãasai guu,
zaakɛ wá aduakɛna dɔ̃ a zɛ́aro, ben Luda Nini è
kúɛ kɛwe Ludanɛ kɔ̃n mbona kɛ̀ à yã gɛ̃̀ onalaao.
27 Luda è nɔ̀sɛ guu e bensɔ̃ à a Ninii laasuu dɔ̃, zaakɛ
Luda Nini è kúɛ kɛ Luda gbɛ̃nɔnɛ lán Ludaa yezi
nàmɛ. 28 Wá dɔ̃ kɛ̀ yã píngi è bɔ maa gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔ ye
Ludazinɔnɛ, gbɛ̃ kɛ̀ à ń sísi à ń sɛ́ lán èe wɛtɛɛ nànɔ.
29 Zaakɛ Ludaa dìɛ zaa káaku kɛ̀ gbɛ̃ kɛ̀ à gĩakɛ à
ń dɔ̃nɔ bɔkɔ̃ba kɔ̃n a Nɛ́o, lɛ àgɔ̃ dɛ daudu ũ dãaro
pariinɔ tɛ́. 30 Gbɛ̃ kɛ̀ à ń díɛ zaa káaku pìnɔn à ń sísi,
ben à tò yã bɔ̀ kɔ̃n gbɛ̃ kɛ̀ à ń sísi pìnɔo nna, ben à tò
gbɛ̃ kɛ̀ yã bɔ̀ńyo nnaa pìnɔ gɔ̃ gakui vĩ.

Yenzi kɛ̀ Ludaa vĩwao Kirisi Yesu guu

31 Wé o diamɛ yã beeenɔ musuu? Lán Luda
zɛ̀wao nà, dé bé eé fɔ̃ à kpáwee? 32 Lán èe gí kɔ̃n a
zĩnda Nɛ́oro nà à à kpà wa píngi yãnzi, eé gí pɔ́ píngi
naawe gbaa ũ sɔ̃ziɔ́? 33 Dé bé eé gbɛ̃ kɛ̀ Luda ń sɛ́nɔ
káara kɛɛ? Luda bé è tò yã bɔ̀ńyo nna. 34 Dé bé eé yã
dawalaa? Kirisi Yesu gà, kɛ̀ dɛ beeelaa à ɛ̀ara à fɛ̀ɛ à
kú Luda ɔplaazi, èe kúɛ kɛɛnɛwe. 35 Bɔ́ bé eé wa kɛ̃
Kirisi yenzia? Nawɛ̃a ke ĩadamma ke wɛ́ɛtãmma ke
nɔaa ke takaasi ke kari ke fɛ̃ɛdaa, aɔ̃ ke é fɔ̃ɔ́? 36 À
kɛ̃na Luda yãn wà bè:
N yãnzi wá kú gaa lɛ́zĩzi zaa kɔngɔ ai uusiɛ,
wè wa diɛ lán sãa kɛ̀ weé ń kòto kpánɔ bà.
37 Yã beeenɔ guu píngi wá dɛ zĩ̀blerila gbɛ̃ kɛ̀ yewazi
gãzĩ. 38 Zaakɛ má dɔ̃ sãnsãn kɛ̀ gaa ke wɛ̃̀ndi ke
malaikanɔ ke zĩnnɔ ke tia yã ke zia yã ke gbãadeenɔ
39 ke musu pɔ́nɔ ke tɔɔtɛ pɔ́nɔ ke Luda pɔ́kɛna

pãndenɔ, aɔ̃ ke é fɔ̃ à wa kɛ̃ yenzi kɛ̀ Ludaa vĩwaoaro
wa Dii Kirisi Yesu guu.

9

Luda Isarailinɔ sɛna a gbɛ̃nɔ ũ

1 Mɛ́ɛ yãpuraa oo Kirisi guumɛ, mɛ́ɛ ɛgɛɛ toro. Ma
laasuu è wezi kɔ̃n Luda Ninio se. 2 Ma pɔsiaa kɛ̀
bíta, ma nɔ̀sɛ ègɔ̃ yakana gurɔ píngi. 3 Mɛ́ fɔ̃ mà wɛ́ɛ
kɛ Ludaa à ma kɛ̃ Kirisia, à láari kɛma ma Isaraili
daanɔ gɛ̃ɛ ũ. 4 Aɔ̃mɔnnɔn Luda ń sɛ́ a nɛ́nɔ ũ, à
a gakui ɔ̀dɔańnɛ, à bà kúńyo, à a doka kpàḿma, à
dɔnzikɛna dàńnɛ, à lɛ́ gbɛ̃̀ńnɛ. 5 Aɔ̃ɔ dɛ Luda gbɛ̃
káakunɔ boriinɔ ũ, bensɔ̃ aɔ̃ borii guun Kirisi kɛ̀ dɛ
gbɛ̃ píngilaa bɔ̀n gbɛ̃ntee ũ. Àmbe Luda kɛ̀ dɛ wàgɔ̃ à
sáabu kpaa gurɔ píngi ũ. Aami.

6 Èe kɛ yã kɛ̀ Ludaa ò lɛ̀ɛ pãnlo, zaakɛ Isaraili gbɛ̃
píngin Isaraili yãpuraa ũro. 7 Èe kɛ Ibraĩ boriinɔ
píngi bé Ibraĩ pì nɛ́nɔ ũ Luda kiiaro, zaakɛ Ludaa bè
Ibraĩnɛ, Isaaku boriinɔn weégae beńnɛ à boriinɔ ũ.
8 Lɛmɛ èe kɛ nɛ́ kɛ̀ à ń í pɔyezionɔn Luda nɛ́nɔ ũro, nɛ́
kɛ̀ à ń í Luda lɛ́gbɛ̃na musunɔn borii pìnɔ ũ. 9 Zaakɛ
Luda lɛ́ gbɛ̃̀ à bè: Mɛ́ ɛara mà mɔ́ zii mɔndaa'i, Sara
é nɛ́ i gɔ̃gbɛ̃ ũ. 10-12 Èe kɛ beee adoro. Luda è gbɛ̃nɔ
sɛ́ lán èe wɛtɛɛ nàmɛ, èe kɛ aɔ̃ yãkɛna yãnzinlo, kɛ̀ à
ń sísi yãnzimɛ. Lɛmɛ kɛ̀ Rɛbɛka sìkanɔ nɔ̀ sì kɔ̃n wa
dezi Isaakuo, ai àgɔ̃ gá ń i, ai aɔ̃gɔ̃ gá à maaa ke à
zaaa kɛ, Luda bè Rɛbɛkanɛ, à kɛ̀ bɔ̀ káaku égɔ̃ nɛ́ ũ
gbɛ̃ zãanɛ. 13 Lán wà kɛ̃̀ Luda yãn nà wà bè:
Má ye Yakubuzi,
Isau sɔ̃, ma gizi.

14 Wé be diamɛ? Yã̀ zaaa kú Luda kiian yɔ́? Lɛnlo
fá! 15 Zaakɛ à bè Musanɛ,
gbɛ̃ kɛ̀ á yezi à sùu kɛon é kɛo,
bensɔ̃ gbɛ̃ kɛ̀ á yezi à wɛ̃nda dɔ̃nɛn é dɔ̃nɛ.
16 Beee yãnzi Luda gbɛ̃nɔ sɛna e bɔ gbɛ̃nteenɔ
pɔyezi gãzĩro ke aɔ̃ aĩakɛnan, à bɔ̀ Luda sùu guumɛ.
17 Zaakɛ Ludaa ò Fili'aunanɛ a yãn à bè: Ma n ka
kpatan lɛ mà a gbãaa ɔdɔa gbɛ̃nɔnɛ n musumɛ, wà
ma tɔ́ kpá anduna guu píngi. 18 Lɛmɛ gbɛ̃ kɛ̀ à yezi
à sùu kɛon è kɛo lɛ, bensɔ̃ gbɛ̃ kɛ̀ à yezi à à swã
gbãgbãn è gbãgbã.

Luda pɔfɛ̃ kɔ̃n à sùuo

19 A gbɛ̃ke é ma la, bɔ́yãnzi Ludaa e gbɛ̃nɔ taari
eezi dɔɔ? Dé bé eé fɔ̃ à gí Luda pɔyezizi? 20 N
gbɛ̃ntee ina, dén n ũ gbasa ǹ yã sí Ludalaa? Oroo
é a bòri la à be: Bɔ́yãnzi n ma bo lán kɛ̀ bàziɔ́?
21 Orobori zɛ́ vĩ à oro swãde kɔ̃n à swãsaio bo kɔ̃n
gũ̀ dɔ̃nkɔ̃ kɛ̀ à tòtooroo? 22 Tó Ludaa yezi à a pɔfɛ̃
ɔdɔańnɛ lɛ aɔ̃ɔ a gbãaa dɔ̃, ben à mɛna bíta kɛ̀ kɔ̃n
gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔ dɛ à pɔfɛ̃ pitamma à ń kaatɛnɔ sɔ̃ nɛ́! 23 Tó
à beee pì kɛ̀, lɛ wamɔwa kɛ̀ à sùu kɛ̀waonɔ a gakui
bíta dɔ̃ sɔ̃ nɛ́, wamɔwa kɛ̀ à gĩakɛ à wa kɛkɛ lɛ wà gɛ̃ a
gakui pì guunɔ! 24 Gbɛ̃ kɛ̀ Luda ń sísi à ń sɛ́ pìnɔn wa
ũ. Èe kɛ Yudanɔmɛ ńtɛ̃ɛro, kɔ̃n bori pãndenɔomɛ se.
25 Lán Ludaa bè annabi Osea takadan nà
Borii kɛ̀ aɔ̃ɔ dɛ ma gbɛ̃nɔ ũroonɔn mɛ́ beńnɛ ma
gbɛ̃nɔ.
Borii kɛ̀ má yeńziroonɔn mɛ́gɔ̃ yeńzi.
26 Gura kɛ̀ Luda bèńnɛ aɔ̃ɔ dɛ a gbɛ̃nɔ ũro,
gwen weé ń sísi Luda Wɛ̃ndide pì nɛ́nɔ.
27 Isaya wii lɛ̀ Isarailinɔ yã musu à bè:
Baa tó Isarailinɔɔ pari

lán ísialɛ bùsu'ãatɛ̃ bà,
aɔ̃ kpaaa kɛ̀ gɔ̃̀ bé eé bɔ.
28 Zaakɛ Dii é yã kɛ̀ à ò kɛ anduna guu,
bensɔ̃ eé à mì dɛ zɛna saimɛ.
29 Lán Isaya gĩakɛ à bè nà:
Tó Dii Zĩ̀kpɛdee e wa bori kenɔ tó yãro,
lɛ wa gɔ̃ lán Sɔdɔmudeenɔ bà,
lɛ wa kɛ lán Gɔmɔradeenɔ bà.

Isarailinɔ gina Kirisi baaruzi

30 Wé be diamɛ saa? Bori pãndenɔ e wɛtɛ Luda
tó yã bɔńyo nnaro, ben à tò à bɔ̀ńyo nna. À tò yã
bɔ̀ńyo nna a náanɛ kɛ̀ aɔ̃ɔ kɛ̀ yãnzi. 31 Isarailinɔ sɔ̃ɔ
e wɛtɛɛ Luda tó yã bɔńyo nna doka musu, ben èe
bɔńyo nnaro. 32 Bɔ́yãnzii? Kɛ̀ aɔ̃ɔ yezi Luda tó yã
bɔńyo nna ń yãkɛnaa yãnzimɛ, èe kɛ à náanɛkɛna
yãnzinlo. Aɔ̃ gɛ̃̀n sì gbɛ̀ kɛ̀ è ń pãɛa 33 lán wà kɛ̃̀ Luda
yãn nà:
Ǹ gwa, mɛ́ɛ gbɛ̀ kɛ̀ è tó wà gɛ̃̀n sí diɛ Zayɔn,
gbɛ̀si kɛ̀ è tó wà fuu.
Wí é gbɛ̃ kɛ̀ à à náanɛ kɛ̀ kũro.

10

1 Ma gbɛ̃nɔ, yã kɛ̀ má yezi ma swɛ̃̀ guu mɛ́ɛ a wɛ́ɛ
kɛɛ Ludaan Isarailinɔ mìsina ũ. 2 Mɛ́ fɔ̃ mà ń sèeda
kɛ kɛ̀ aɔ̃ɔ aĩa vĩ kɔ̃n Luda yão, mɔde aɔ̃ wɛ́ɛ kɛ̃naro.
3 Zaakɛ aɔ̃ɔ dɔ̃ dian Luda è tó yã bɔńyo nna nàro, ben
aɔ̃ègɔ̃ wɛtɛɛ yã bɔńyo nna kɔ̃n ń zĩnda gbãaao. Dian
Luda è tó yã bɔńyo nna nà, aɔ̃ɔe síro. 4 Zaakɛ Kirisi
Musa doka lɛ́ pàpa, lɛ yã bɔ kɔ̃n gbɛ̃ sãnda píngi kɛ̀ à
à náanɛ kɛ̀o nnamɛ.

Mìsina nɛ́ gbɛ̃ píngi pɔ́mɛ

5 Dian doka è tó yã bɔ́ńyo nna nàn Musa ò a
takadan à bè, gbɛ̃ kɛ̀ yã pì kɛ̀ bé é wɛ̃̀ndi e à guu.
6 Dian ludanaanɛkɛna è tó yã bɔ́ńyo nna nà kɛ̃na à
yãn à bè:
Ǹton o n nɔ̀sɛn ǹ be,
dé bé eé gá ludambɛ à Kirisi pitaro,
7 ke dé bé eé gá gɛ̀wãan à Kirisi bɔ gaanlo.
8 Yã kɛ̀ à òn yɛ̀:
Yã pì kúnyo kĩi,
à kú n lɛ́n kɔ̃n n nɔ̀sɛo.
Ludanaanɛkɛna yã kɛ̀ weè à waazi kɛɛn yã pì ũ.
9 Tó ń ò kɔ̃n lɛ́o gupuraaa kɛ̀ Yesun Dii ũ bensɔ̃ ń
sì n swɛ̃̀n kɛ̀ Luda à bɔ̀ gaan, eé n mì sí. 10 Zaakɛ yã
pì sina n swɛ̃̀n bé è tó yã bɔnyo nna bensɔ̃ yã pì ona
kɔ̃n n lɛ́o bé è n mì sí. 11 À kɛ̃na Luda yãn wà bè, wí
é gbɛ̃ kɛ̀ èe à náanɛ kɛɛ kũ zikiro.
12 Yudanɔ kɔ̃n bori pãndenɔ e bɔ doodo kɔ̃oro,
zaakɛ aɔ̃ píngi Dii dɔ̃nkɔ̃mɛ, è kaarana kɛ gbɛ̃ kɛ̀
aɔ̃è à sísinɔnɛ ń píngi. 13 Zaakɛ Dii sìsirinɔ é bɔ ń
píngi. 14 Dian gbɛ̃nɔ é à sísi à náanɛkɛna saii? Dian
aɔ̃é à náanɛ kɛ à yãmana saii? Dian aɔ̃é à yã ma
waazikɛri saii? 15 Tó wèe waazikɛrinɔ zĩḿmaro,
dian aɔ̃é waazi kɛńnɛ nà? À kɛ̃na Luda yãn wà bè:
Baarunnakparinɔ mɔna è kɛńnɛ nna fá! 16 Mɔde èe
kɛ baade píngi bé à baaru nnaa pì sìro. Ben Isaya
bè: Dii, dé bé à wa yã sì? 17 Lɛmɛ ludanaanɛkɛna è
bɔ à yãmana kiiamɛ, yã pì sɔ̃ nɛ́ Kirisi yãmɛ. 18 Ma
bè yɔ́ɔ! Aɔ̃ɔe manloo? Aɔ̃ɔ mà.
Aɔ̃ kòto dà andunala píngi,
aɔ̃ yã'ona gàa ai tɔɔtɛ lɛ́zɛkiia.
19 Ma bè yɔ́ɔ! Isarailinɔɔ e dɔ̃roɔ́? Káaku gĩa Musa
bè:

Mɛ́ tó aɔ̃ nɔ̀sɛgɔ̃aanɔ kpá kɔ̃n borii kɛ̀ aɔ̃ɔ dɛ ma gbɛ̃
ũroonɔo,
mɛ́ tó aɔ̃ pɔ fɛ̃ gbɛ̃ntee wɛ́ɛsiadeenɔ yã musu.
20 Ben Isaya Luda yã ò kɔ̃n kù gbãaao à bè:
Gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔe ma kii wɛtɛroonɔ bé wà ma e,
ma a zĩnda ɔ̀dɔa gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔe ma gbekaroonɔnɛ.
21 Isarailinɔ yã musu à bè:
Zaa kɔngɔ ai uusiɛ ma ɔ dɔ̀
bori swãgbãadee kɛ̀ aɔ̃ fɛ̀maonɔnɛ.

11

Ludaa e Isarailinɔ zĩnnaro

1 Ma bè yɔ́ɔ! Luda a zĩnda gbɛ̃nɔ zɛ̀nnan yɔ́? Lɛnlo
fá! Mapi, Isarailin ma ũ. Ibraĩ boriin ma ũ Bɛyãmi
borii guu. 2 Ludaa e a gbɛ̃ kɛ̀ à gĩakɛ à ń dɔ̃nɔ zĩnnaro.
Á Ilia yã kɛ̀ kɛ̃na Luda yãn kɛ̀kii dɔ̃roo? Kɛ̀ à gàa kɔ̃n
Isarailinɔ yão Luda kiia, à bè: 3 Dii, aɔ̃ n annabinɔ
dɛ̀dɛ aɔ̃ n gbãgbãkiinɔ gbòro. Mámbe ma gɔ̃ mado,
ben aɔ̃ɔe ma wɛɛ. 4 Luda bè Iliane diamɛ? À bè,
á gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔe kúɛ Baalinɛroonɔ kũna a pɔ́ ũ gɔ̃ɔn
bɔrɔ swɛɛplaa. 5 Lɛmɛ dɔ aɔ̃ gbɛ̃ kpaaa kɛ̀ Luda ń
sɛ́ a gbɛ̃kɛɛ guunɔɔ kpɛ́ kuu ai gbȁa. 6 Lán à ń sɛ́ a
gbɛ̃kɛɛ guu nà, èe kɛ aɔ̃ yãkɛna yãnzinlo. Tó lɛnlo,
ɛ̃ndɛ̃ Luda gbɛ̃kɛɛ égɔ̃ gbɛ̃kɛɛ ũro. 7 Dian gwee?
Isarailinɔɔ e yã kɛ̀ wèe wɛtɛɛ ero, mɔde aɔ̃ gbɛ̃ kɛ̀
Luda ń sɛ́nɔɔ è. Aɔ̃ gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ gɔ̃̀nɔ nɔ̀sɛ tàta, 8 lán à
kɛ̃na Luda yãn nà wà bè:
Luda iwesaa kpàńzi,
ben aɔ̃ wɛ́ɛ e guu ero,
aɔ̃ swã e yã maro ai kɔ̃n a gbȁao.
9 Dauda bè dɔ:
Aɔ̃ zĩbaakɛna gɔ̃ńnɛ takutɛɛ ũ à ń kũ,

à gɔ̃ńnɛ gɛ̀nsikii ũ lɛ à yã lúńnɛ.
10 Aɔ̃ wɛ́ɛ sisi lɛ aɔ̃ton guu ero,
aɔ̃ wó gɔ̃ kokona gurɔ píngi.

11 Ma bè yɔ́ɔ! Kɛ̀ Isarailinɔ gɛ̀n sì, aɔ̃ lɛ̀ɛ mámmann
yɔ́? Lɛnlo fá! Aɔ̃ taarinɔ yãnzin Luda bori
pãndenɔ mì sìzi, lɛ Isarailinɔ nɔ̀sɛgɔ̃aanɔ kpáńyo
yãnzi. 12 Lán aɔ̃ taarinɔ bé à tò anduna kaarana è
nà, bensɔ̃ aɔ̃ funa bé à tò bori pãndenɔ kaarana è,
weé ń lɛ́ papana yã o dɔɔ́?

Bori pãndenɔ mìsina

13 Mɛ́ɛ yã oo a bori pãndenɔnɛ sa. Lán má dɛ zɛ̀ri ũ
bori pãndenɔ kiia nà, mɛɛ̀ ĩa dã ma zɛ̀rikɛ yã musu,
14 lɛ mà a zĩnda boriinɔ nɔ̀sɛ fɛɛ aɔ̃ nɔ̀sɛgɔ̃aanɔ kpá
mà ń gbɛ̃kenɔ mì sí. 15 Zaakɛ Luda gina Isarailinɔzi
bé à tò anduna kɛ̀o nna, tó à ɛ̀ara à ń sí dɔ, beee égɔ̃
dɛ diamɛ? Beee égɔ̃ dɛ wɛ̃̀ndi ũ gɛ̀nɔnɛ.

16 Tó wà pɔ́ dufu dàɛ, à kpaaa gɔ̃̀ aubarika pɔ́
ũmɛ. Tó lí kãsãa dɛ Luda pɔ́ ũ, à gã̀nɔɔ dɛ à pɔ́ ũmɛ
se. 17 Luda kù lí yãpura gã̀ kenɔ zɔ̃̀zɔ̃, ben à mmɔn
kɛ̀ ń dɛ kùtɛ̃ lí ũu pɛ̀ à gbɛ̀n, lɛ ǹgɔ̃ kuu kɔ̃n kù lí
maaa kãsã gbãaao. 18 Ǹton kya ká kù lí yãpura
gã̀ kɛ̀ à zɔ̃̀zɔ̃nɔnlo. N kɛ dia nɛ́ɛ ĩa dãa? Ń kuu lí
kãsãa yãnzimɛ, èe kɛ lí kãsãa bé à kuu n yãnziro.
19 Nɛ́ be, à lígã pìnɔ zɔ̃̀zɔ̃ lɛ à n pɛ́ ń gbɛ̀n yãnzimɛ.
20 Lɛmɛ, mɔde à ń zɔ̃zɔ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔe a náanɛ kɛro yãnzi.
Mmɔn sɔ̃, n zɛkii è kɛ̀ nɛ́ɛ Luda náanɛ kɛɛ yãnzi.
Ǹton wada kɛro. Ǹ làakari kɛ! 21 Lán Ludaa e gí
kù lí yãpura gã̀nɔ zɔ̃zɔ̃ziro nà, eé gí n zɔ̃zi sero.
22 Ǹ gwa lán Ludaa maa nà bensɔ̃ à pãsĩ. À pãsĩ
kɔ̃n gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ fùanɔ, ben à maannɛ, tó n zɛ kɔ̃n à

maakɛnao. Tó lɛnlo, eé n zɔ̃mɛ se. 23 Tó Isarailinɔ ń
ludanaanɛkɛsai tò, eé ɛara à ń pɛ́ ń gbɛ̀mmɛ, zaakɛ
à ń pɛna ń gbɛ̀n gbãa vĩ. 24 Tó Luda n zɔ̃ kùtɛ̃ lía à n
pɛ kù lí yãpuraa lán wè kɛro nà, kù lí gã̀ yãpuraanɔ
ɛara à pɛna ń zĩnda lía zɛ́ vĩ dɛ beeelaroo?

Isarailinɔ mìsina zãa

25 Ma gbɛ̃nɔ, má yezi àgɔ̃ asiiyã kɛ̀kii dɔ̃, lɛ a wɛ́ɛ
tóngɔ̃ sia à a zĩnda diɛ ĩadãrinɔ ũro yãnzi. Isaraili
kpaaanɔ swãgbãa kù̃ gĩa ai bori pãndenɔ gɛ̃na
kpata kɛ̀ bɔ̀ Luda kiia guu lɛ́ gɔ̃ ká. 26 Beee gbɛra
Luda é Isarailinɔ mì sí ń píngi lán à kɛ̃na Luda yãn
nà kɛ̀ wà bè:
Mìsiri é bɔ Zayɔn,
eé Yakubu boriinɔ kɛ̃ ludadɔ̃saia.
27 Ma bà kuunańyo yãn gwe
gurɔɔ kɛ̀ mɛ́ ń durunnɔ kɛ̃ńnɛ.
28 Baaru nnaa pì yã musu aɔ̃ɔ dɛ Luda ibɛɛnɔ ũ a
yãnzi. Luda gbɛ̃nɔ sɛna yã musu aɔ̃ɔ dɛ Luda yen-
zideenɔ ũ aɔ̃ dezinɔ yãnzi. 29 Zaakɛ ludangbaanɔ
kɔ̃n gbɛ̃ kɛ̀ à ń sísi à ń sɛ́nɔ è sí liɛro. 30 A bori
pãndenɔ ée Luda yã ma yãro. Tia sa Luda sùu kɛ̀ao
kɛ̀ Isarailinɔɔ e à yã maro yãnzi. 31 Lɛn Isarailinɔ
gì Luda yã mazi lɛ tia, lɛ Luda e à sùu kɛao, gbasa à
sùu kɛńyo. 32 Luda yãmasai kpà gbɛ̃ sãnda píngizi,
lɛ à e à sùu kɛńyo ń píngi yãnzimɛ.

Luda sáabukpana

33 Luda ɔ̃ndɔ̃ kɔ̃n a dɔ̃nao bítakɛɛ kà zã̀ fá.
Gbɛ̃ke é fɔ̃ à bɔ yã kɛ̀ à zɛ̀o asiiaro,
weé fɔ̃ wà à dɔ̀rɔ dɔ̃ro.
34 Dé bé à Dii nɔ̀sɛ dɔ̃ɔ?
Dé bé à yã dànɛ à lɛ́dammari ũu?
35 Dé fĩa bé à dɔ Ludaa kɛ̀ eé bonɛ?

36 Pɔ́ píngi bɔ̀ à kiiamɛ,
aɔ̃ɔ kuu kɔ̃n à gbãaao,
bensɔ̃ aɔ̃ɔ kuu à pɔ́ ũ.
Wàgɔ̃ à tɔ́ bɔɔ gurɔ píngi. Aami.

12

Zĩkɛna Ludanɛ

1 Beee yãnzi ma gbɛ̃nɔ, lán Luda wa wɛ̃nda dɔ̃̀ lɛ
nà, ma wɛ́ɛ kɛ̀awa à a zĩnda kpáa sa'opɔ bɛ̃ɛ seesai kɛ̀
è kánɛ ũ. Àmbe a dɔɳzikɛna a zɛ́a ũ. 2 Àton tɛ́ anduna
tiaa kɛ̀ tuubaziro. À tó Luda a dà liɛ, a làakari e à gɔ̃
dufu, lɛ à e à à pɔyezi dɔ̃, yã kɛ̀ maa, ben à nna, ben
à papana.
3 Gbaa kɛ̀ Ludaa dàmɛ yãnzin mɛ́ɛ oo a pínginɛzi,
àton a zĩnda maa bo dɛ a maa lɛ́laro. A baade a
zĩnda diɛ a yãpura lɛ́n lán Luda à gbà zɛ́ à a náanɛ kɛ
nà. 4 Gbɛ̃ntee mɛ̀ mɛ̀n doo guunɔ vĩ pari, aɔ̃ baade
kɔ̃n a zĩiomɛ. 5 Lɛmɛ, baa kɔ̃n wa parikɛɛo, wa mɛ̀
dɔ̃nkɔ̃ Kirisi guumɛ, mɛ̀gu daanɔn wa ũ. 6 Wa gbaa
bɔ̀ doodo kɔ̃nɛ lán Ludaa dàwe nà a gbɛ̃kɛɛ guu. Tó
annabikɛyã'ona gbaan ń vĩ, ǹ kɛ n ludanaanɛkɛna
lɛ́n. 7 Tó zɪ̀rikɛɛmɛ, ǹ kɛ. Tó yãdannɛnamɛ, ǹ dańnɛ.
8 Tó lɛ́dammanamɛ, ǹ dam̀ma. Tó gbadanamɛ, ǹ
da aaga. Tó dɔn'aɛdekɛɛmɛ, ǹ kɛ kɔ̃n aĩao. Tó
wɛ̃ndadɔ̃nnɛnamɛ, ǹ dɔ̃ńnɛ kɔ̃n pɔnnaao.
9 À kɔ̃ sìo yenzi gɔ̃ mɔnafiki sai. À kpɛɛ li à zaaanɛ,
à zɛ kɔ̃n à maaao. 10 Àgɔ̃ nna kɔ̃o kɔ̃ gbɛ̃nɔ ũ. Àgɔ̃
wãa kɔ̃n bɛ̀ɛlikɔ̃nɛnao. 11 Àgɔ̃ aĩa vĩ mɛa sai, a mɛ̀
gɔ̃ wãa Dii zĩi guu. 12 À pɔnnaa kɛ yã kɛ̀ a wɛ́ɛ
dɔzi yã musu. À mɛna fɔ̃ nawɛ̃akɛna guu. À mɛ̀
kpá aduakɛnaa. 13 À dɔnlɛ kɛ Luda gbɛ̃ kɛ̀ pɔ́ e

kɛ̃sãamḿmanɔnɛ. Àgae nibɔ kɛ. 14 À sa maaa o a
wɛ́ɛtãmmarinɔnɛ. À sa maaa ońnɛ, àton ń káro. 15 À
pɔnnaa kɛ kɔ̃n pɔnnakɛrinɔ. À ɔ́ɔ dɔ kɔ̃n ɔ́ɔdɔrinɔ.
16 Àgɔ̃ kú kɔ̃o nna. Àton a zĩnda sɛ́ lezĩro. À gbɛ̃nna
kpá kɔ̃n takaasideenɔ. Àton a zĩnda diɛ yãdɔ̃rinɔ
ũro. 17 Àton yã zaaa fĩa bo kɔ̃n à zaaaoro. Àgae yã kɛ̀
maa baade píngine kɛ. 18 Tó eé sí kɛ, tó á à zɛ́ vĩ, àgɔ̃
nna kɔ̃n gbɛ̃ sãnda píngio. 19 Ma gbɛ̃ yenzideenɔ,
àton gɛ̃ɛ bo gbɛ̃aro, à à tó kɔ̃n Ludao. À kɛ̃na Luda
yãn wà bè:

Dii bè, ambe é gɛ̃ɛ bońma,
ambe é fĩa bońma.

20 Tó nɔaa e n ibɛɛ dɛɛ, ǹ pɔ́blee kpáa. Tó ímiimɛ sɔ̃,
ǹ à gba í. Tó ń kɛ̀ lɛ, nɛ́ɛ à ɔɔ kaanɛ a lɛ́mmɛ. 21 Ǹton
tó yã zaaa zɩ̀ blemmaro. Ǹ zɩ̀ blea kɔ̃n à maaao.

13

Mìsiɛna bùsu gbãadeenɔnɛ

1 Baade píngi mì siɛ bùsu gbãadeenɔnɛ, zaakɛ iko
kee kuu Luda lɛ́ saɛro. Luda bé à gbãadee kɛ̀ aɔ̃ɔ
kuunɔ diɛ ń píngi. 2 Beee yãnzi gbɛ̃ kɛ̀ bɔ̀ gbãade
yã kpɛɛ, adee bɔ̀ Luda yãdiɛna kpɛɛmɛ. Gbɛ̃ kɛ̀ bɔ̀
ń kpɛɛnɔ ń zĩnda dà yãmmɛ. 3 Èe kɛ maakɛrinɔ bé
wè vĩa kɛ kpatablerinɔnɛro, sé zaakɛrinɔ. Tó ń yezi
gbãadeenɔ vĩa dadanziro, ǹ yã maaa kɛ, eé n sáabu
kpá. 4 Gbãadee nɛ́ Luda zĩkɛrimɛ n aafia yãnzi. Tó
n yã zaaa kɛ̀ sɔ̃, ǹ vĩa kɛnɛ, zaakɛ à fɛ̃ɛdaa logona
pãnlo. Luda zĩkɛrimɛ, è gɛ̃ɛ bonɛ zaakɛria. 5 Beee
yãnzi à maa à mì siɛńnɛ. Èe kɛ wɛ́ɛtãmma yãnzi
adonlo, a laasuu yãnzimɛ dɔ. 6 Beee yãnzin eè bɛ'ɔɔ
kpázi dɔ, zaakɛ gbãadeenɔ nɛ́ Luda zĩkɛrinɔmɛ, aɔ̃ɔe

zĩi pì kɛɛnɛmɛ. 7 À baade fĩa boń́nɛ píngi. À bɛ'ɔɔ kpá
à sìria, à a laaanɔ takada sí dɔ. À mì siɛ gbɛ̃ kɛ̀ dɛ à
mì siɛnɛnɛ. À gbɛ̃ kɛ̀ dɛ à à yã da yã da.

Gurɔɔ kà kĩi, wàgɔ̃ yekɔ̃zi

8 Àton gbɛ̃ke fĩa sɛ́ro, sé yekɔ̃zina fĩa baasiro. Gbɛ̃
kɛ̀ ye a gbɛ̃daaazi, Luda doka pɛ̀kɔ̃rɛamɛ. 9 Wà bè
ǹton zina kɛro, ǹton gbɛ̃ dɛro, ǹton kpãi oro, ǹton
gbɛ̃ pɔ́ ni dɛro. Yã pìnɔ kɔ̃n yãdiɛna pãnde kɛ̀ aɔ̃ɔ
kuunɔ píngi kú yã kɛ̀kii guumɛ wà bè: Ǹgɔ̃ ye n
gbɛ̃daaazi lán n zĩnda wɛ̃̀ndi bà. 10 Yenzi è tó gbɛ̃ yã
zaaa kɛ̀ a gbɛ̃daaanɛro. Yenzin Luda doka papana
ũ.
11 À kɛ lɛ, zaakɛ á gurɔɔ kɛ̀ wá kúa kɛ̀ dɔ̃. A vuna
iin gurɔɔ kà, zaakɛ wa mìsina kĩi tia dɛ gurɔɔ kɛ̀
wa Yesu náanɛ kɛ̀la. 12 Guu sì à kà zɑ̃̀, gudɔna kà
kĩi. Wà mì kɛ̃ gusia yãnɔa wà gupura gɔ̃kɛbɔnɔ sɛ́ɛ.
13 Wàgɔ̃ kú wa dɔ̀rɔa fãantɛ̃ gbɛ̃nɔ ũ faasai kɔ̃kɔ̃ kɔ̃n
wɛ̃dɛnao sai, pãpãkɛna kɔ̃n wísaiyão sai, lɛokpakɔ̃a
kɔ̃n zanguo sai. 14 À Dii Yesu Kirisi zɛ́kpaɛ sɛ́. Àton
tó a dà zii dɔare aɛ à à nidɛna kɛro.

14

Kɔ̃ taari'ena

1 À gbɛ̃ kɛ̀ busɛ ludanaanɛkɛna guu diɛ yãkete sai.
2 Gbɛ̃kenɔ ludanaanɛkɛna è pɔ́ke tɛ̃̀ boro, ben gbɛ̃ kɛ̀
aɔ̃ ludanaanɛkɛna busananɔ è nɔ̀bɔ sɔ́ro. 3 Gbɛ̃ kɛ̀ è
pɔ́ píngi ble tón kya ká gbɛ̃ kɛ̀ è pɔ́ píngi bleroonlo,
bensɔ̃ gbɛ̃ kɛ̀ è pɔ́ píngi bleroo tón gbɛ̃ kɛ̀ è pɔ́ píngi
blee taari ero, zaakɛ Luda à sìmɛ. 4 Dén n ũ kɛ̀ nɛ́ɛ
danɔ zĩkɛri taari ee? Tó à fɔ̃̀ ke à fùan yoo, à Dii
yãn gwe. Eé fɔ̃, zaakɛ Dii gbãaa é tó à fɔ̃. 5 Gbɛ̃kenɔ

sì kɛ̀ gurɔ kenɔ nna dɛ à kenɔla, gbɛ̃ pãndenɔ sì kɛ̀
gurɔ píngi sáamɛ. Baade laasuu gɔ̃ dɔ̃nkɔ̃ kɔ̃n yã kɛ̀
à zɛ̀oo. 6 Gbɛ̃ kɛ̀ è gurɔɔ bɔɔ è bɔ Dii yãnzimɛ. Gbɛ̃
kɛ̀ è pɔ́ píngi blee è ble kɔ̃n Dii gbãaaomɛ à Luda
sáabu kpá. Gbɛ̃ kɛ̀ è pɔ́ tɛ̃ è tɛ̃ Dii yãnzimɛ à Luda
sáabu kpá. 7 Gbɛ̃ke ègɔ̃ kuu a zĩnda yãnziro, gbɛ̃ke è
ga a zĩnda yãnziro. 8 Tó wá kuu, wá kuu Dii pɔ́ ũmɛ,
tó wa ga, wa ga Dii pɔ́ ũmɛ. Wá kuun yoo, wa gan
yoo, wá dɛ Dii pɔ́ ũmɛ. 9 Zaakɛ Kirisi gà à fɛ̀ɛ, lɛ àgɔ̃
dɛ gɛ̀wãadeenɔ kɔ̃n gbɛ̃ bɛ̃ɛnɔ Dii ũmɛ. 10 Kɛ̀ nɛ́ɛ n
gbɛ̃ndoo taari ee sɔ̃ nɛ́? Mmɔn sɔ̃, à kɛ̀ dia nɛ́ɛ kya
kaa n gbɛ̃ndoon sɔ̃ɔ? Luda égɔ̃ vɛ̃ɛna a tintia, wa
píngi wé bɔ wà zɛ à aɛ, 11 lán à kɛ̃na Luda yãn nà Dii
bè:

Kɔ̃n ma kuunao, baade píngi é kúɛmɛ,
gbɛ̃ sãnda píngi é ma ludakɛɛ dɔ̃.
12 Lɛn baade é a zĩnda yã tɔ̃kɛ̃ Ludanɛ lɛ.

Àton yã kɛ̀ eé tó a gbɛ̃ndoo fuu kɛro

13 Beee yãnzi wàton kɔ̃ taari e dɔro. Kɛ̀ dɛ à kɔ̃
taari e, à zɛo kɛ̀ é yã kɛ̀ eé tó a gbɛ̃ndoo fuu kɛro.
14 Dii Yesu guu má dɔ̃ sãnsãn kɛ̀ pɔ́ble ke ègɔ̃ gbãsĩ
a zĩndaro. Mɔde tó gbɛ̃ dìɛ kɛ̀ pɔ́ gbãsĩ, ben ègɔ̃
gbãsĩnɛ. 15 Tó n n gbɛ̃ndoo nɔ̀sɛ yàkanɛ pɔ́ kɛ̀ ń
blè yãnzi, ń yenzi vĩnɛro. Pɔ́blee kɛ̀ ń blè yãnzi
ǹton gbɛ̃ kɛ̀ Kirisi gà à yãnzi kaatɛro. 16 Àton tó
wà kya káare pɔ́ kɛ̀ á è à maanlo, 17 zaakɛ kpata kɛ̀
bɔ̀ Luda kiia nɛ́ pɔ́blena kɔ̃n íminao yãnlo. Yãkɛna
a zɛ́a kɔ̃n aafiao kɔ̃n pɔnnaa kɛ̀ Luda Nini è ińnɛo
yãmɛ. 18 Gbɛ̃ kɛ̀ èe dɔɔ Kirisizi lán beee bà yã è ká
Ludanɛ, bensɔ̃ gbɛ̃ntee è à sáabu kpá. 19 Beee yãnzi
wàgae kɔ̃ aafia wɛtɛ wàgɔ̃ kɔ̃ sɛɛ lezĩ. 20 Ǹton Luda zĩi
yaka pɔ́blee yãnziro. Pɔ́ble píngi maamɛ, mɔde pɔ́

kɛ̀ eé tó n gbɛ̃ndoo fuu blena maaro. 21 Nɔ̀bɔsonan
yoo, wɛ̃minan yoo, yã kɛ̀ eé tó n gbɛ̃ndoo fu píngi,
à maa ǹ tɛ̃mɛ. 22 Pɔ́ kɛ̀ ń náanɛ kɛ̀, ǹ tó à gɔ̃nnɛ
kɔ̃n Ludao. Aubarikadeen gbɛ̃ kɛ̀ èe a zĩnda taari
e kɔ̃n pɔ́ kɛ̀ à zɛ̀oroo ũ. 23 Tó gbɛ̃ e seka kɛɛ pɔ́blee
kɛ̀ èe bleea sɔ̃, à a zĩnda dà yãmmɛ, kɛ̀ èe kɔ̃ sɛ́ kɔ̃n
à ludanaanɛkɛnaoro yãnzi. Yã kɛ̀ èe kɔ̃ sɛ́ kɔ̃n gbɛ̃
ludanaanɛkɛnaoroo nɛ́ durummɛ.

15

Wàgɔ̃ yekɔ̃zi wɛ́ɛdɔna Ludazi guu

1 Wamɔwa kɛ̀ wá gbãa ludanaanɛkɛna guunɔ,
séde wà gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ gbãaroonɔ sɛ́ lezĩ aɔ̃ gbãasaikɛɛ
guu. Wàtongae wa pɔyezi kɛro. 2 Wa baade gae yã
kɛ̀ eé kɛ a gbɛ̃daaanɛ nnaa kɛ à bɔna maaa yãnzi
kɔ̃n à kãsãpɛɛnao. 3 Zaakɛ Kirisi e a zĩnda pɔyezi
kɛro. À kɛ̃na Luda yãn wà bè, gbɛ̃nɔ dɔkɛna Ludao
gɔ̃̀nɛ. 4 Yã kɛ̀ wà kɛ̃̀ yã píngi, wà kɛ̃̀ lɛ́danawaa
yãnzimɛ. Luda yã pì è wa gba mɛna, è wa gba swɛ̃̀
lɛ wàgɔ̃ tãmaa vĩ. 5 Luda kɛ̀ è ń gba mɛna à ń gba
swɛ̃̀ tó àgɔ̃ nɔ̀sɛdɔ̃nkɔ̃ vĩ kɔ̃o lán Kirisi Yesu pɔ́ bà, 6 lɛ
à Luda wa Dii Yesu Kirisi De tɔ́ bɔ kɔ̃n nɔ̀sɛ dɔ̃nkɔ̃o
kɔ̃n lɛdolɛo.
7 À kɔ̃ sí lán Kirisi a si nà Luda tɔ́bɔna yãnzi. 8 Mɛ́ɛ
ooare, Kirisi gɔ̃̀ zĩ̀ri ũ Yudanɔnɛ, lɛ à lɛ́ kɛ̀ Ludaa gbɛ̃̀
aɔ̃ dezinɔnɛ papa, aɔ̃gɔ̃ dɔ̃ kɛ̀ Luda náanɛ vĩ, 9 lɛ bori
pãndenɔ Luda tɔ́ bɔ à sùu yãnzi lán à kɛ̃na Luda yãn
nà wà bè:
Beee yãnzi mɛ́ n sáabu kpá boriinɔ tɛ́,
mɛ́ n tɔ́ kpá.
10 Wà bè dɔ:
Boriinɔ, à pɔnnaa kɛ kɔ̃n Luda gbɛ̃nɔ.

11 Wà bè dɔ:
Amɔa bori píngi à Dii tɔ́ kpá,
amɔa bùsu píngi gbɛ̃nɔ à à táaki lɛ́.
12 Isaya bè dɔ:
Yɛsɛ kãsãa é pìto pá,
eé fɛɛ à kí ble bori pãndenɔnɛ,
aɔ̃égɔ̃ wɛ́ɛ dɔɔzi.
13 Luda kɛ̀ gbɛ̃ píngi wɛ́ɛ dɔzi tó pɔnnaa
pɛkɔ̃rɛawa kɔ̃n aafiao a náanɛ kɛ̀ ée kɛɛ yãnzi,
lɛ a wɛ́ɛdɔzina kaara kɔ̃n à Ninii gbãaao.

Pɔlu zĩkɛna Ludanɛ

14 Ma gbɛ̃nɔ, má dɔ̃ sãnsãn kɛ̀ maakɛɛ pɛ̀kɔ̃rɛawa,
á yã píngi dɔ̃ wásawasa, é fɔ̃ à lɛ́ dakɔ̃a. 15 Ma takada
kɛ̀ kɛ̃na guu ma yãkenɔ kɛ̃̀ kɔ̃n kùgbãaao diɛna, lɛ
àgɔ̃ dɔagu yãnzi, zaakɛ Luda ma gba zɛ́ 16 ma gɔ̃
Kirisi Yesu zĩkɛri ũ bori pãndenɔnɛ. Mɛ́ɛ baaru
nnaa kɛ̀ bɔ̀ Luda kiia kpaańnɛ, lɛ aɔ̃ kuuna gɔ̃ adona
Luda Nini gãzĩ, aɔ̃ gɔ̃ Ludanɛ sa'obɔ kɛ̀ è kɛnɛ ũ.
17 Kuuna Kirisi Yesu guu mɛ́ɛ ĩa dãa zĩi kɛ̀ mɛ́ɛ kɛɛ
Ludanɛ yã musu. 18 Zaakɛ má yãke ona vĩro, tó
èe kɛ yã kɛ̀ Kirisi kɛ̀ ma kiia baasiro. À tò bori
pãndenɔ Luda yã mà ma yã'ona kɔ̃n ma yãkɛnao
gãzĩ 19 kɔ̃n sèedanɔ kɔ̃n dabudabuyãnɔ gbãaao kɔ̃n
Luda Nini gbãaao. Bɔna Yerusalɛmu ma liga wɛ́tɛ
kɔ̃n wɛ́tɛo ai Ilirikumu bùsun, ma Kirisi baaru
kpàakpa kɛ̀ papana. 20 Mɛɛ̀gɔ̃ yezi mà baaru nnaa
pì kpá guu kɛ̀ wèe Kirisi yã man zikiro, lɛ màton bú
ba gbɛ̃ pãnde pɔ́ gbɛ̀nlo yãnzi. 21 Lán à kɛ̃na Luda
yãn nà wà bè:
Gbɛ̃ kɛ̀ wèe à yã ońnɛ yãroonɔ wɛ́ɛ é kɛ̃,
gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔe à baaru ma yãroonɔ é dɔ̀rɔ dɔ̃.

22 Yã kɛ̀ ègɔ̃ kpaa ma mɔna a kiianɛ gɛ̃̀n baaagɔ̃n
gwe. 23 À kà wɛ̃̀ ũgbangba kɛ̀ mɛɛ̀gɔ̃ yezi mà
mɔ́ a gwa. Tia sa lán yãkee e gɔ̃mɛ bùsu kɛ̀kiinɔ
guu dɔro nà, 24 má tãmaa vĩ wà wɛ́ɛ sikɔ̃lɛ sa ma
gana Sapaini bùsun guu. Tó ma gurɔplaa kɛ̀ao kɔ̃n
pɔnnaao, é zɛ́ kɛmɛ gana gwe. 25 Tia la mɛ́ɛ gaa
kɔ̃n dɔnlɛo Luda gbɛ̃nɔnɛ Yerusalɛmu, 26 zaakɛ gbɛ̃
kɛ̀ aɔ̃ɔ kú Masedonia kɔ̃n Girisinɔ zɛ̀o wà Luda gbɛ̃
takaasidee kɛ̀ aɔ̃ɔ kú Yerusalɛmunɔ kámasa kɛ. 27 Aɔ̃
zɛ̀o, mɔde tiasimɛ, zaakɛ lán Yudanɔ Luda auziki lì
bori pãndenɔzi nà, à maa bori pãndenɔ ń anduna
auziki li Yudanɔzi se. 28 Tó ma gbaa pì nàńnɛ ń ɔzĩ
ma yãa, ma gana Sapaini guu mɛ́ bɔɛ a kiia. 29 Má
dɔ̃ kɛ̀ tó mɛ́ mɔ́ a kiia, mɛ́ mɔ́are Kirisi aubarikao
papanamɛ.

30 Ma gbɛ̃nɔ, ma naare wa Dii Yesu Kirisizi kɔ̃n
yenzi kɛ̀ Luda Nini è kpáḿmao, à fɛɛ à zɛ à Luda
wɛ́ɛ kɛmao, 31 lɛ à ma bɔ Yudea Yesusaideenɔ ɔzĩ,
lɛ zĩi kɛ̀ mɛ́ kɛ Yerusalɛmu Luda gbɛ̃nɔ tɛ́ kɛńnɛ nna,
32 gbasa mà a le kɔ̃n pɔnnaao, tó Ludaa wè, mɛ́ mɔ́
kámma bo a kiia. 33 Luda Aafiade gɔ̃ kúao a píngi.
Aami!

16

Ìkpammana

1 Mɛ́ɛ wa dãre Febe, Kɛnkɛrɛa sɔsi dɔnlɛri naaare
a ɔzĩ. 2 À à sí Dii guu, lán à maa Luda gbɛ̃nɔ kɛ kɔ̃o
nà. À dɔàlɛ kɔ̃n pɔ́ kɛ̀ à yezi a kiiao píngi, zaakɛ à dɔ̀
gbɛ̃nɔlɛ pari kɔ̃n mapio se.

3 À ì kpá Pirisila kɔ̃n Akilaoa. Ma zĩkɛri daanɔmɛ
Kirisi Yesu zĩi guu. 4 Aɔ̃ sì wà ń zĩnda da kari guu

ma yãnzi. Èe kɛ mámbe madoro, bori pãnde sɔsinɔ
gbɛ̃nɔɔ e ń sáabu kpaa píngi dɔ.
5 À ì kpá sɔsi gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ègɔ̃ kɔ̃ kaakɔ̃a aɔ̃ bɛɛ guunɔa.
À ì kpá ma gbɛ̃ yenzide Ɛpɛnɛtua, àmɔ kɛ̀ à Kirisi
náanɛ kɛ̀ Asia bùsun káaku.
6 À ì kpá Mariamaa, àmɔ kɛ̀ zĩi kɛ̀are maamaa.
7 À ì kpá Andarɔnikua kɔ̃n Yuniao. Ma bori daa
kɛ̀ wà wa da kpɛ́siaan lɛdoonɔmɛ. Aɔ̃ tɔ́ bɔ̀ Luda
zɩ̃̀rinɔ tɛ́ bensɔ̃ aɔ̃ɔ kú Kirisi guu ma ã.
8 À ì kpá Ampliatu kɛ̀ dɛ ma gbɛ̃ yenzidee ũ Dii
guua.
9 À ì kpá Ubanu kɛ̀ dɛ wa zĩkɛri daa ũ Kirisi zĩi
guua kɔ̃n ma gbɛ̃ yenzide Satakio.
10 À ì kpá Apɛlɛ kɛ̀ à zɛna gbãa Kirisi guua.
À ì kpá Arisitɔbulu bɛdeenɔa.
11 À ì kpá ma Yuda daa Hɛrɔdiɔ̃a.
À ì kpá Nasisu bɛdee kɛ̀ aɔ̃ɔ kú Dii guunɔa.
12 À ì kpá Tirifɛnaa kɔ̃n Tirifosao. Nɔgbɛ̃ pìnɔ è zĩi
kɛ Diinɛ maamaa.
À ì kpá Pɛsia. Nɔgbɛ̃ yenzidee pì zĩi kɛ̀ Diinɛ
maamaa.
13 À ì kpá Rufu kɛ̀ bɔ̀ ado Dii zĩi guua kɔ̃n à da kɛ̀
mɛ́ɛ gwaa ma da ũuo.
14 À ì kpá Asinkiritua kɔ̃n Flɛgɔ̃o kɔ̃n Ɛmɛsio kɔ̃n
Patarobao kɔ̃n Ɛmasio kɔ̃n ń Yesude daa kɛ̀ aɔ̃ɔ kú
lɛdoonɔ ń píngi.
15 À ì kpá Filɔlɔgua kɔ̃n Yuliao kɔ̃n Nɛrɛuo kɔ̃n à
dãreo kɔ̃n Ɔlimpao kɔ̃n Luda gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ɔ kú lɛdoonɔ
ń píngi.
16 À ì kpákɔ̃a kɔ̃n Luda gbɛ̃nɔ lɛ́pɛmmanao. Kirisi
sɔsinɔ ì kpàawa ń píngi.

Lɛ́zamma

17 Ma gbɛ̃nɔ, mɛ́ɛ ooare à làakari kɛ gbɛ̃ kɛ̀ aɔ̃ bɔ̀
yã kɛ̀ á dàda kpɛɛnɔzi. Aɔ̃è gbɛ̃nɔ kɛ̃kɔ̃a wà gbɛ̃nɔ
sãsã. À kɛ̃ḿma, 18 zaakɛ gbɛ̃ beee takanɔ è dɔ wa
Dii Kirisiziro, sé ń gbɛɛ yã. Aɔ̃è taarisaideenɔ sãsã
kɔ̃n lɛ́nnaao kɔ̃n yãdɔ̃ɔo. 19 Baade píngi a mìsiɛna
Diinɛ baaru mà. Mɛ́ɛ pɔnnaa kɛɛ a yã musu. Má
yezi àgɔ̃ à maa ɔ̃ndɔ̃ɔ vĩ àgɔ̃ taarisaideenɔ ũ à zaaa
musu. 20 Luda Aafiade é Setãn dúgu zɔ̃ a gbá gĩzĩ
tia. Wa Dii Yesu gbɛ̃kɛɛ kɛare.

21 Ma zĩkɛri daa Timɔti kɔ̃n ma bori daanɔ Lusiu
kɔ̃n Yasɔ̃o kɔ̃n Sosipatao ì kpàawa.

22 Mamɔma Tɛtiu kɛ̀ ma takada kɛ̀ kɛ̃̀ ì kpàawa Dii
guu.

23-24 Ma bɛdee Gayusi kɛ̀ sɔsi gbɛ̃nɔ è kakɔ̃a à bɛɛ
ì kpàawa. Wɛ́tɛ ɔɔ'utɛri Erasatu ì kpàawa kɔ̃n wa
gbɛ̃ndo Kaatuo.

Luda tɔ́bɔna

25 Tia sa Luda é fɔ̃ à a gba gbãa kɔ̃n Yesu Kirisi
baaru nnaa kɛ̀ mɛ́ɛ kpaao, lán asiiyã kɛ̀ utɛna zaa
tontori kɛ̀ wà bìiamɛɛo dɛ nà. 26 Luda kɛ̀ ègɔ̃ kuu
gurɔ píngi dìɛ wà yã kɛ̀ kɛ̃na annabinɔ takadanɔ
guu pì bɔ gupuraaa sa, lɛ bori píngi e à dɔ̃ aɔ̃ Luda
náanɛ kɛ aɔ̃ gɔ̃ à yãmarinɔ ũ. 27 Wà Luda mɛ̀n do
ɔ̃ndɔ̃de tɔ́ bɔ Yesu Kirisi gãzĩ ai gurɔ píngi! Aami.

Luda yã̋ takada kɔ̃n Bokobaru yã̋o
The New Testament and portions of the Old Testament in the Bokobaru language of Nigeria

copyright © 2005 SIM International

Language: Bokobaru

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http:// creativecommons.org/ licenses/ by-nc-nd/ 3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

c31548a1-5316-53c2-be42-674e0e4c5ae5